

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izdaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za inozemstvo 10 L.
EKSKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Zaključna bitka za Petrograd

Od zaledja docela odrezan se Petrograd ne bo mogel dolgo upirati — Vsi razbremenilni protinapadi maršala Vorosilova so bili zavrtnjeni

Is Hitlerjevega glavnega stana, 9. sept. Nemško vrhovno vojno poveljstvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, so brze divizije nemške vojske, odlično podpirane od bojnih oddelkov letalskega orožja, dosegle vzhodno od Petrograda v široki fronti Nevo. Mesto Sliselsburg ob Ladoškem jezeru je zavzel neki pehotni polk v naskoku. S tem je bil nemško-finski obroč okoli Petrograda sklenjen in je mesto sedaj odrezano od vseh zvez na kopnem.

Bojna letala so večeraj in v poslednji noči bombardirala oboroževalne in oskrbovalne obrate v Petrogradu. Nadaljnji napad letalskega orožja je bil usmerjen proti Moskvi.

Podmornice so potopile na severnem Atlantiku 4 trgovske ladje s skupno 21.500 br. reg. tonami. Na angleškem otoku je bombardiralo letalstvo v noči na 9. septembra vojaške naprave v grofiji York in pristaniške naprave v Great Yarmouthu. Napad nemških letal v noči na 8. septembra na sovražne ladje v zalivu in v pristanišču Suez je imel velik učinek. Uničena je bila petoletna ladja s 7000 br. reg. tonami, 5 nadaljnjih velikih trgovskih ladij pa hudo poškodovanih.

Sovražna letala so priletela v poslednji noči nad zapadno in južnopolarno Nemčijo. Od bombnih zadetkov na stanovanjske okraje, predvsem v Kasslu, je utrpelo civilno prebivalstvo izgube na mrtvih in ranjenih. Protiletalsko topništvo je sestrelilo enega izmed napadajočih angleških bombnikov.

Pri izvajanju spremljevalnih nalog za preskrbo na skrajnem severu bojujočih se čet je zadel topniški člani »Bremsex« (1400 ton) v severnih norveških vodah pri slabi vidljivosti nenadoma na angleške pomorske boje silne, obstoječe iz ene križarke in dveh rušilcev. Za varstvo konvoja je topniški člani »Bremsex« stopil v boj proti premočnim sovražnim silam, ter je bil po kratki, hudi bitki potopljen z več torpednimi zadetki. Vse ladje konvoja so dospole zaradi hraprega nastopa topniškega člana »Bremsex« neškodovane v določeni kraj. Del posadke potopljene topničarke je bil rešen.

Vzhodna fronta, 10. sept. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Važna akcija, s katero je bilo zasedeno mesto Sliselsburg južno od Ladoškega jezera, je ustvarila zelo nevaren položaj za desno krilo sovjetskih položajev, zaradi tega so uspehi te akcije, ki je prošla srdite večdnevne borbe, velik in resničen vojaški uspeh. Treba je predvsem upoštevati položaj takozvane sovjetske mornarice v Baltiku. Izgubljenost je oporišče v Petrogradu, ker je odsele v območju daljnosežnih topov nemškega topništva. Sovjetska mornarica ima na razpolago samo še oporišče v Kronstadtu, ki pa bo neprestano bombardirano z letalskimi silami. Kronstad torej ne bo pribežališče za sovjetske pomorske sile, temveč dobro viden cilj neprestane bombardiranja nemških letal iz višine in v strmoglavskih poletih. Zgora skrajne vzhodne obale Baltičkega morja bo onemogočila oskrbovanje tega oporišča.

Bitka za Petrograd se torej zaključuje. V dobro informiranih krogih trdijo, da bodo zaloge oblogancem zadostovale samo za nekaj tednov, kajti v mestu je ostalo vse prebivalstvo z močnimi vojaškimi silami vred. Na bojišču je sovjetsko poveljstvo najbrže zbralo znatne zaloge municije in orožja. Petrograd nima naravnih oporišč in obramb, kakor Odesa. Pri Odesi so hribi in jezera okrog tega velikega črnomoškega pristanišča naravni obrambni elementi, ki omogočajo izpade in frontalne napade. Predvideva se lahko, da bodo sovjetske čete prišlele v Petrogradu sistematično rušiti, da ustvarijo umetne ovire in obrambe. Borba bo vsekaror srdita, toda orožje nemških sil in napadalnih čet bo kos sleherni obrambi. Obale Neve so izredno važen činitelj za sondežne akcije in za napad odsekov vzdolž toka reke.

Bitka se je razvnela zdaj proti vzhodu, kjer izkoriščajo nemške sile dosegene uspehe, pritiskajo na sovražnika in ga potiskajo preko železniških prog, ki teko iz izredno važnega prometnega središča Petrograda. Prekinitev prometa na teh železniških progah je velik udarec za sovjetske sile, ki so razmeščene od Murmanske sile, ki jih je dodelila angleška vlada. List dokazuje, da ima angleško poslanstvo v Zedinjenih državah 4626 ljudi osebja. Ti angleški diplomati, tehniki in uradniki predstavljajo že veliko kolonijo. Anglija vzdržuje manj številno osebje v svoji birokratični organizaciji v Avstraliji in Novi Zelandiji. Gre za številko, ki je brez dvoma brez primere v zgodovini diplomacije in angleške tajne službe. Razumljivo je, da se dobra polovica tega osebja mora baviti bolj s severnoameriško notranjo politiko, kot z odnosi med Ameriko in Anglijo. Razumljivo je, zakaj Anglija izda za vojno 12 milijonov in pol funta na dan, če mora za eno samo poslanstvo plačati 4626 plač poleg drugih stroškov. Angleži so vsekaror odlični trgovci. Intervencija Severne Amerike je posel, za katerega se izplača izdati več milijonov. Anglija upa, da ji bo severnoameriška kri lahko kasneje odplačala kapital in obresti. V nelepem položaju so Američani, katere angleška tajna služba naravnost obdeluje,

kolon, ki so hotele napredovati. Nastali so majhni sovjetski žepi, katere so nemški oddelki, ki so odlično intervenirali, uničili.

Nemško vojno letalstvo je čudovito sodelovalo v operacijah okrog Petrograda. Hitra intervencija nemških letal je premagala sovražni odpor in onemogočila množinske napade motoriziranih sovjetskih sil in sovjetske pehote. Tako je bil vedno ustvarjen vreden položaj za akcijo nemških oddelkov in v zelo mnogih primerih je letalstvo zmagovito zaključilo akcije kopnih sil. Nemški lovci so razpršili in uničili sovražne letalske skupine, ki so skušale podpirati akcijo sovjetskih sil.

Pomen Petrograda

Budimpešta, 10. sept. s. Vsi listi obširno komentirajo uspehe, ki so jih dosegli nemške in zavezniške čete dosegle na vzhodni fronti. »Magyar Ország« opozarja v svojem uvodniku predvsem na popolno obkolitev nekdanje ruske prestolnice, ki o njej pravi, da predstavlja razen z vojaškega in političnega tudi z moralnega vidika zelo važen uspeh. Petrograd, to ogromno mesto, ki je dolgo dobo predstavljalo voljo do napredka v Rusiji in do dela proti negativnemu moskovskemu duhu, je izgubljen. Obkolitev pomeni začetek novega razdobja v veliki borbi na vzhodni fronti.

Odbiti protinapadi ob Dnjepru

Budimpešta, 10. sept. s. MTI poroča, da so zavezniške čete, ki operirajo v Ukrajini, uspešno odbile nove silne protinapade sovražnika. Na madžarskem odseku je skušal sovražnik prodreti čez Dnjeper z napadalnimi čolni. Vsi sovjetski poskusi pa so se izjalovili. V teh borbah je neki madžarski oddelki uničil sovjetski bataljon. Sovražnik je imel ogromne izgube. Madžari so ujeli tudi večje število ruskih vojakov. Madžarska letala so učinkovito bombardirala zbirajoče se sovražne čete in prometne zveze. Vsa madžarska letala so se vrnila na svoja oporišča.

Obsežne akcije nemškega letalstva

Berlin, 10. sept. s. V noči na torko so nemški bombniki uspešno bombardirali vrsto luk ob angleški vzhodni obali, poleg

ttega so bombniki, ki imajo svoja oporišča na Sredozemskem morju, napadli trdnjavske naprave v Aleksandriji in Port Saidu ter nekaj sovražnih letališč v Severni Afriki. Skupine nemških letal so, kakor poroča DNB, v omenjeni noči napadle tudi vojaške naprave v Moskvi. Tam je bila neka avtomobilska tovarna ponovno zadeta. Nekaj objektov je bilo razdejanih. Končno so večje skupine nemških bombnikov učinkovito bombardirale skladišče živil in druge naprave v obkoljenem Petrogradu.

Ruske letalske izgube

Berlin, 10. sept. s. Po doslej zbranih podatkih so Sovjeti, kakor beleži DNB, 8. septembra izgubili 86 letal. 81 jih je bilo sestreljenih, 5 uničenih na posameznih letališčih.

Berlin, 10. sept. s. Skupina nemških bombnikov je v torko v piščih štirih urah sestrelila 16 ruskih bombnikov tipa »Martin«.

Pet topničark potopljenih

Berlin, 10. sept. s. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da je v borbah okrog Sliselsburga nekemu oddelku nemškega motoriziranega topništva, ki je obšel mesto, uspelo učinkovito obstreljevati več sovjetskih ladij, ki so skušale pripeljati ojačenja v trdnjavo. Nemško topništvo je koncentriralo svoj ogenj na pet sovražnih topničark, ki so bile potopljene.

Značilna angleška sodba o položaju

Stockholm, 10. sept. s. »Dagens Nyheter« je objavil v poročilu svojega londonskega poročevalca, da je večina angleških vojnih poročevalcev na vzhodni fronti mnenja, da je vojaški položaj Sovjetov selaj še mnogo kritičnejši, kakor je bil prej. Tako »Daily Telegraph«, kakor tudi »Daily Mail« izražata mnenje, da je v sedanjih vojni situaciji na Vzhodu na nevarnejše to, da so Sovjeti ne morejo odbiti za močno protiofenzivo. »Daily Mail« poudarja, da se pomezni lokalni sovjetski protinapadi ne smejo smatrati za protiofenzivo. Da pa do nje ni prišlo, je vzrok ta, da Sovjeti niso imeli dovolj rezerv za tako operacijo. Poročevalci lista obeljujejo nato tudi nedvomni izredni pomen morebitnega padca Petrograda.

Rooseveltovo izzivanje

Komentarji nemškega tiska o incidentu z ameriškim rušilcem

Berlin, 10. sept. s. »Völkischer Beobachter« komentira tako zvani primer »Greer« in pravi, da gre tudi v tem primeru za Rooseveltovo laž, ki si jo list takole razlaga: Neka ameriška vojna ladja je po naročilu predsednika napadla nemško podmornico. Nikakor ni nemška podmornica napadla ameriške ladje, kakor je Roosevelt izjavil, da bi tako dal svojim pristane podbudo, da bi izrabili nesrečni incident in se bolj vznemirjali javno mnenje ter ga nahujkali za vojno.

Tudi Diplomatsko-politična korespondenca se bavi s tem incidentom in pravi, da je za Roosevelta postal že sistem, varati ne le svetovno javno mnenje, marveč tudi svoj lastni narod. Ameriški predsednik daje potvrdene izjave svojemu narodu in neresnične obljube, da bi si pridobil njegov glas. Izjave, ki jih je Roosevelt podal, preden je bil poslednjič izvoljen, glede svoje trdne odločitve, da bo vztrajal pri politiki miru, so v absolutnem nasprotju z nešteti napori, da bi dosegel prav nasprotno. Načrt, da bi Ameriko zapletel v vojno, pravi polslužbena korespondenca, se izvaja z vso previdnostjo in natančnostjo s pomočjo neprestanih potvorb in laži. Že ob priliki prejšnjih dveh incidentov z »Robin Mo-

rom« in »Zam Zamom« je Roosevelt potvrdil resnico in je svetu zamočal, da so bili ameriški topniki rešeni. Skušal je svoj narod pripraviti do skrajnih konsekvenc. Rooseveltu dobro služi sleherno sredstvo, pravi korespondenca, da se doseže svoj namen.

Z incidentom se bavijo tudi »Münchener Neueste Nachrichten«, ki pravijo: Že leto dni si predsednik Zedinjenih držav prizadeva, da bi našel kakšno pretvezo, sprčo katere bi nahujkal Američane in ustvaril stanje, zaradi katerega bi bila vojna neizbežna. K sreči pa so taki Rooseveltovi načrti vsemu svetu znani in tudi severnoameriški narod pozna nepošteno in nezdružene ambicije svojega predsednika.

Na Rdečem morju potopljen ameriški parnik

Rim, 10. sept. s. Vest, da je bila na Rdečem morju potopljena neka ameriška ladja, ki je bila v angleški službi, se v tujakšnih krogih komentira v tem smislu, da je bila ladja verjetno res potopljena, da pa je to povsem naravno, odkar je tudi talija svoj čas proglašala področje Rdečega morja za vojno področje, enako kakor področje Sueškega kanala.

„Urad za intervencijo Zedinjenih držav“

Zanimiva razkritja o izrednem številu osebja angleškega poslanstva v Ameriki

Rim, 10. sept. s. »New York Times« odkriva ameriškimu narodu številko, o kateri naj bi razmišljali Američani glede na naloge, ki jim jo je dodelila angleška vlada. List dokazuje, da ima angleško poslanstvo v Zedinjenih državah 4626 ljudi osebja. Ti angleški diplomati, tehniki in uradniki predstavljajo že veliko kolonijo. Anglija vzdržuje manj številno osebje v svoji birokratični organizaciji v Avstraliji in Novi Zelandiji. Gre za številko, ki je brez dvoma brez primere v zgodovini diplomacije in angleške tajne službe. Razumljivo je, da se dobra polovica tega osebja mora baviti bolj s severnoameriško notranjo politiko, kot z odnosi med Ameriko in Anglijo. Razumljivo je, zakaj Anglija izda za vojno 12 milijonov in pol funta na dan, če mora za eno samo poslanstvo plačati 4626 plač poleg drugih stroškov. Angleži so vsekaror odlični trgovci. Intervencija Severne Amerike je posel, za katerega se izplača izdati več milijonov. Anglija upa, da ji bo severnoameriška kri lahko kasneje odplačala kapital in obresti. V nelepem položaju so Američani, katere angleška tajna služba naravnost obdeluje,

kakor v Egiptu, Iraku in Iranu. Gre samo za razliko v razmerju. Za Irak je zadostovalo 40 stipendij, v Ameriki je angleških stipendistov za intervencijo stokrat več. V številki 4626 niso seveda všeti angenti, ki delajo za interese angleških in angložidovskih finančnikov. Ta številka se nanaša le na osebe, ki so v neposredni službi angleškega kralja, diplomatski oddelci — urad za intervencijo Zedinjenih držav.

Blazno oboroževanje Amerike

Washington, 10. sept. s. Službeno je bilo objavljeno, da so se takozvani izdatki za obrambo Zedinjenih držav v avgustu povzpeli na 1.172 milijarde dolarjev. V celoti so Zedinjene države v zadnjih 13 mesecih izdale za obrambo 9.272 milijarde dolarjev.

Izreden davek za žide na Slovaškem

Bratislava, 10. sept. s. Slovaški ministrski svet je odobril novo pravno ureditev za žide na Slovaškem. S posebnim dekretom je bil židom naložen izreden davek.

Incessanti bombardementi dei punti strategici nemici

Tobruk, Marsa Matruh, Giarabub, Sidi Barrani e Malta nuovamente sottoposte alle azioni degli aerei dell'Asse

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 9 settembre il seguente bollettino di guerra n. 462:

Sul fronte di Tobruk notevoli attività delle nostre artiglierie. I reparti aerei italiani e germanici hanno bombardato con successo a Tobruk, Marsa Matruh, Giarabub e Sidi Barrani depositi di munizioni, postazioni di artiglierie, impianti, accantonamenti di truppe e concentramenti di automezzi.

Cacciatori tedeschi hanno attaccato l'aeroporto di Sidi Barrani distruggendo al suolo un apparecchio tipo Hurricane.

Questa notte velivoli avversari hanno nuovamente sorvolato Palermo lanciando alcune bombe, quasi tutte cadute in mare. Pochi danni e nessuna vittima. Le perdite tra la popolazione palermitana causate dall'incursione aerea di ieri notte sono salite

a 27 morti e 58 feriti. Il contegno della popolazione per calma e disciplina è stato esemplare.

Nell'Africa orientale nostri reparti avanzati del caposoldo di Sella Culquabert hanno effettuato una sortita il giorno 6 disperdendo gli elementi nemici che li fronteggiavano. Nella zona di Uolcheft in una nostra azione di mitragliamento aereo sono state inflitte gravi perdite all'avversario.

Il piroscafo Esperia è stato affondato da un sommergibile nemico nel Mediterraneo centrale. La quasi totalità delle persone imbarcate e dell'equipaggio è stata salvata dalle unità che lo scortavano.

Formazioni della R. Aeronautica hanno attaccato nella notte scorsa le basi aeree navali dell'Isola di Malta provocando incendi e danni numerosi. Un nostro velivolo non è rientrato dall'azione.

Neprestano bombardiranje sovražnih strateških točk

Tobruk, Marsa Matruh, Džarabub, Sidi el Barani in Malta znova napadeni od osnih letalskih sil

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 9. septembra naslednje 462. vojno poročilo.

Na fronti pri Tobruku znatno delovanje našega topništva. Italijanski in nemški letalski oddelki so z uspehom bombardirali v Tobruku, Marsa Matruhu, Džarabubu in Sidi el Baraniju skladišča municije, postojanke topništva, stanovanja za čete in zbirališča avtomobilskih vozil.

Nemški lovci so napadli letališče v Sidi el Baraniju ter so na tleh uničili letalo tipa Hurricane.

To noč so sovražna letala vnovič priletela nad Palermo in so odrgla nekoliko bomb, ki pa so skoraj vse padle v morje.

Škoda je majhna, žrtve ni. Žrtve med palermskim prebivalstvom, ki jih je povzročil snočnji sovražnikov polet, so se pomno-

žile in znašajo 27 mrtvih in 58 ranjenih. Zadržanje prebivalstva je bilo zgledno, kar se tiče miru in discipline.

V Vzhodni Afriki so naši prednji oddelki iz utrbe na sedlu pri Kulkuabertu 6. t. m. izvršili izpad in razpršili sovražnika, ki jim je stal nasproti. Na področju Uolkefta je naše letalstvo prizadejalo s strojnimi napramniki huđe izgube.

V srednjem delu Sredozemskega morja je sovražna podmornica potopila parnik »Esperia«. Skoraj vse osebe, nahajajoče se na krovu s posadko vred so rešile čimnice, ki so ladjo spremljale.

Oddelki Kr. letalstva so preteklo noč napadli letalska in pomorska oporišča na otoku Malta, kjer so povzročili požare in mnogo škode. Eno naše letalo se s poleta ni vrnilo.

Toča bomb na Malto

Neprestani letalski napadi sistematično uničujejo vse naprave, ki bi omogočile sovražne ofenzivne akcije

Z bojišča, 10. sept. s. Letalske sile, ki jim je poverjena naloga, da z neposrednimi napadalnimi operacijami postopno uničijo sleherno napravo na Malti, ki bi jo uspelo izločiti iz izhodišče kake sovražne ofenzivne akcije, so tudi v noči na torko intenzivno nadaljevale svoje delo. Izveden je bil nov hud napad na letalska in pomorska oporišča otoka. Skupina strmoglavcev se je pognala proti La Valletti in je z velikim številom bomb povzročila veliko škodo v

pristanišču. Učinkovito so bila napadena tudi letališča v Micalbi, La Venziji in Hal Faru ter novo vzletišče v Gudiji. Nešteto manjših in srednjih bomb ter zažigalnih bomb je bilo odvrženih na posamezna poslopja in druge objekte. Nastalo je mnogo požarov, posebno na napadenih letališčih in v njihovi neposredni bližini. Pet požarov se je zelo razširilo, tako da jih je bilo mogoče opaziti z vračajočih se letal še iz daljave nad 50 km.

Angleži brezdušno in brutalno uničujejo sadove pridnega dela italijanskih kolonov

Z bojišča, 10. sept. s. Kakor je bilo objavljeno že v predvčerajšnjem službenem vojnem poročilu, je nekaj angleških letal s strojnimi napadom več vasi in posameznih hiš v cirenajškem Džebel. Nikaškega dvoma ni, da te vasi ne predstavljajo nikakih vojaških objektov. V ostalem je vse področje naseljeno s koloni, ki se posvečajo delu na polju in ga opravljajo vztrajno ne glede na vojne dogodke, da bi tako oplo dili pušcavsko zemljo. Angleži pa nočejo spoznati in priznati njihovega viteškega dela. Ustvarili in povečali so si svoj imperij z roparskimi kolonialnimi pohodi in z izžemanjem narodov, ne pa z delom. Zato tudi ne razumejo in ne spoštujejo pravega kolonialnega dela. Angleži vobče ne poznajo drugih metod razen izrabljanja in razde-

janja. Vse, kar so italijanski delavci v Libiji ustvarili: spremembo pušcave v plodovito zemljo, v žitna polja, vinograde, oljčne nasade, vse to je angleški morali tuje, ker pomeni zanje hud očitke in pekočo obtožbo. Zato angleški vojniki vseh vrst in vseh stopenj napadajo italijanske delavce tudi v Džebel. Ropanju, razdejavanju in nasilju sledijo sedaj napadi s strojnimi in nezaščiteni kmeti, na žene in otroke. Ves svet se mora tega zavesti, posebno pa še Italijani, da bodo lahko z vedno večjo silo nastopili proti nelojalnemu, nemoralnemu in podivjanemu sovražniku, pa da ga bodo pripravili do tega, da bo drago plačal vse svoje zločine, vso svojo nizkoto in nasilje, ko bo prišel dan obračuna.

Churchillovo priznanje

Razprava o razvoju vojne v spodnji zbornici — Naloga moskovske konference — Bitka na morju še ni dobljena — Razgovori z Rooseveltom

Bern, 10. sept. s. Churchill je večeraj na seji spodnje zbornice podal pregled razvoja vojne. V svojem govoru je dejal, da so Rusi med drugim zahtevali potreščine, ki v Veliki Britaniji ne v angleških zavezniških državah niso na razpolago. Glede teh potreščin je Churchill dejal, se bodo vršila pogajanja v Washingtonu in na konferenci v Moskvi. Rusija ima velike potrebe tudi zaradi tega, ker je znaten del njene vojne industrije prešel v sovražne roke. Računati moramo s tem, je dejal Churchill, da bo treba na moskovski konferenci glede na nadaljevanje ogromne borbe proučiti in organizirati oskrbo močnejše vojske. Rešitev tega problema bo zahtevala tudi z angleške strani žrtve, posebno kar se tiče njene lastne oskrbe s strelivom. Največje so težave sprčo omejenih možnosti pomorskih transportov in vobče zaradi malotrvajnih poti, po katerih bo mogoče našo zaveznico oskrbovati.

Ministrski predsednik je nato govoril o poteku bitke na Atlantskem oceanu in je opozoril zbornico, naj ne misli, da je do-

Razprava

o hoolywoodski propagandi

New York, 10. sept. s. Kakor je znano, se posebna senatorska komisija bavi z delovanjem filmske produkcije v Zedinjenih državah. Bivši predsedniški kandidat Willkie, ki brani hoolywoodsko industrijsko magnate, je večeraj na seji odbora priznal, da so židovski filmski industriji razvili živahno propagando, da bi Zedinjene države pripravili do vojne ter je to utemeljeval tako, da je ta propaganda iz državno-obrambnih razlogov potrebna.

Prvo razstavno blago za velesojem je prispelo

Nekaj podrobnosti o pripravih — Razstava Premetnega ministrstva

Ljubljana, 10. septembra. Prihodnji mesec se bodo odprla vrata prenovljenih prostorov ljubljanskega velesojema. Delavci z vso naglico v smislu načrtov dovršujejo nove paviljone in urejajo razstavne prostore. Sedaj je na obsejnim prostorih med Celovško cesto in Lattmannovim drevoredom vse že precej nepregledno. Seje ko vam razloži izvedenec, kako bo umna človeška roka zložila ves gradbeni material, da bo dosežen zaželjeni smoter, je mogoče ugotoviti, da je bila pobuda za gradnjo novih paviljonov in skoro popolno prenovitev zelo točno premisljena. Skrbno je bilo nekoliko krčen obseg, pri tem pa — v polni meri upoštevani vsi estetični in praktični principi moderne arhitekture. Te dni je tudi že prispelo prvo razstavno blago: raznovrstni stroji, sestavni deli in drugi okrasni predmeti. Tej pošiljki bodo kmalu sledile druge, vse do začetnih oktobra, ko bo velesojem odprt. Ne bo se čisto trdimo, da bo blaga za več vlakov, saj je že za prvo pošiljko bilo potrebnih kar pet vagonov. To daje vsaj skromno slutiti, da nam bo letošnja velesojemska prireditev, za katero se zanimajo najvišje oblasti, pokazala tako po količini kot po kakovosti obilo — in zanimivo.

Med najzanimivejšimi bo nedvomno razstava, katere organizacijo vodi Ministrstvo promet. Središče te razstave bo v Lattmannovem drevoredu, kjer bodo razstavljeni najmodernejši vagoni italijanske konstrukcije. Obiskovalci si bodo mogli ogledati velik elektromotorni voz, mogočen stroj aerodinamične linije, jedilni vagon, tovorni vagon, izdelan iz aluminija, spe-

cijalen vagon za obdelovanje žoltovine, rastline, iz katere izdelujejo tekstilna vlakna. Vsi ti železniški vozovi bodo stali na tirih, ki bodo zgrajeni v drevoredu. Vsem obiskovalcem bo dovoljen vstop v vagon in ogledovanje zanimivih mehanizmov, tako da se bo mogel vsak natančno spoznati in poučiti o napredku moderne železniške industrije v Italiji.

Druge zanimivosti v delu razstave pometnega Ministrstva bo plastika železnice postaje v Benetkah. Velika in duhovita plastika bo nazorno posvedočila, kakšna bo postaja v Benetkah, ko bo zgrajena. Problem zgraditve postaje je bil težaven s tehničnih in arhitektonskih vidikov. Plastika nam bo pokazala bistvenost človeškega graditeljskega duha, ki je iznajdljivo rešil vse težave.

Razen organizatorjev železniške razstave so na delu že tudi posebni odposlanci Ministrstva javnih del, ki želi v zelo zgodnjih obdobjih prikazati vsem obiskovalcem kakšno in kolikšno delavnost je Italija razvijala in še razvija na področju javnih del. Italijanska uristična industrija namreč propagandno razstavo, ki naj pritegne nove obiskovalce, najprej po vsej državi. Na delu so tudi tehnični in strokovni strokovnjaki drugega Ministrstva, ki bodo že v bližnjih dneh predložili vodstvu velesojema svoje natančne načrte.

Paviljon znane tovarne "Fiat" bo v nedeljskih dneh dostopen. Tovarna Ansaldo bo razstala v Ljubljani velik motor, ki bo ves čas velesojema v pogonu, poleg tega pa še razne druge stroje, modele, vse iz kovine in aluminija.

Gibanje in število prebivalstva Italije med vojno

Posebno zadovoljivo se kažejo ukrepi oblasti, da bi se čim bolj povečalo število prebivalstva

Demografski razvoj v Italiji med sedanjo vojno je mnogo bolj zadovoljiv, kakor med svetovno vojno. Navajamo naslednje zanimive podatke o razvoju števila prebivalstva v Italiji, kakor jih objavlja agencija Agit. Med sedanjo vojno se kažejo posebno zadovoljivo ukrepi oblasti, da bi se čim bolj povečalo število prebivalstva. Razpadovanja števila prebivalstva zaradi posebnih posledic vojne je med to vojno mnogo manjše, kakor je bilo med svetovno. Umrljivost je mnogo manjša in število rojstev se ni tako zmanjšalo, kakor se je v letih 1914 do 1918.

Od 1. junija 1940 do 31. maja letos je bilo rojstev 1.065.215, v enakem razdobju od 1. junija 1939 do 31. maja 1940 je pa bilo rojstev 1.043.772. To se je živo rojeni otroci. Vidimo, da so se število rojstev v prvem vojnem letu zmanjšalo samo za 38.557 ali za 3,7%. V prvem letu po vstopu Italije v svetovno vojno, od 1. junija 1915 do 31. maja 1916 je znašalo število

rojstev 1.029.927, v letu pred to dobo pa 1.134.481. Število rojstev se je torej tedaj zmanjšalo za 104.554, ali za 9,2%.

Umrljivost se je v prvem letu sedanje vojne povečala samo za 1,9% v primeri z letom pred začetkom vojne. V prvem letu svetovne vojne je pa umrljivost narasla za 6,6%.

Med prejšnjo svetovno vojno se je tudi mnogo bolj zmanjšalo število porok kakor med sedanjo, in sicer za 103.590 ali 44,5% v prvem letu vojne. Med sedanjo vojno se je pa število porok zmanjšalo v prvem letu le za 76.771 ali 22,4%. Pri tem je treba upoštevati tudi, da je tedaj kraljeva štela 94 pokrajin, medtem ko jih je v prvem letu sedanje vojne skoraj 100. Zaradi zmanjšanja porok v prvem letu sedanje vojne se ne bo znatno zmanjšalo število rojstev, ker število rojstev iz mlajših zakonov ne vpliva mnogo na skupno število rojstev.

Začetek plavalnega prvenstva

V kopališču Ilirije bodo danes, jutri in pojutrišnjem v domačem krogu tekmovali za prvenstvene naslove ljubljanske pokrajine

Ljubljana, 10. septembra. Plavalna sekcija SK Ilirije, ki je druga leta neumorno skrbela za odlične plavalne prireditve, letos dela samo v domačem krogu. Pripravila je dve prireditvi, sedaj pa je pred zaključkom sezone na vrsti še plavalno prvenstvo ljubljanske pokrajine. Prvi del tega prvenstva za naslove v skakalnih disciplinah je bil že pred 10 dnevi. Na vrsti so plavalne discipline in waterpolo. Obsežen spored prvenstvenega tekmovalstva je bil razdeljen na tri dni. Zadnji dan bodo tudi ekibicije v skokih, za prvenstvo pa bodo plavalni samo na 1500 m. Vse dni bo začetek ob 17. uri. Vstopnina je nizka: po 4 in 2 lire.

Današnji spored, ki ga bo zaključila waterpolo tekma med dvema domačima kombinacijama, obsega šest točk: 1. 400 m prosto za ženske, 2. 100 m prosto za moške, 3. 100 m prsno za ženske, 4. 200 m prsno za moške ter dve stafeti: 5. 3x200 prsno za ženske, 6. 4x200 m prosto za moške.

V prvi točki spreda bo imela glavno besedo Draguša Finčeva. V naslednjih 100 m prosto za moške sta favorita med večjim številom tekmovalcev Žilek in Pelhan. Na 100 m prsno za ženske Wernerjeva nima prave konkurence, čeprav bo na startu polno število plavalk. Pri enaki točki za moške je približen favorit Herzog, a borba bo huda. V stafeti 3x200 prsno bo zmagala pač najboljša postava, a doslej

ni znano, koliko jih bo in kdo bo v kateri. V zadnji točki današnjega plavalnega spreda pa bodo »kanonik« skušali izbiti na tej že leta privlačni stafetni progi predvsem dober čas. Mihalek, Močan, Pelhan, Žilek zmorejmo mnogo, koliko pa v resnici, bomo videli — drevi.

Plavaj se skozi Rim in Firence

V Rimu je plavalni klub Romana priredil v nedeljo plavalno tekmo na Tiberi skozi mesto. Favorita sta bila Milančan Signori in Rečan Schipizza. Proga je bila dolga 6800 m, voda mrzla. Zmagal je Signori 49:22, 2. Gamba 49:27, 3. Concardi 49:32,3 (vsj Rari Nantes, Milan), 4. Schipizza (Reški pl. klub) 49:51,3.

Podobna prireditev je bila tudi v Firenci. Proga na Arno pa je bila znatno krajša in je merila samo 1300 m. Zmagal je Manetti, ki je potreboval do cilja 20 minut. Sodelovalo je 30 tekmovalcev.

Lahkoatleti na startu v Pratu
V Pratu, mestu Firenske pokrajine so v nedeljo otvorili sportni stadion. Ob tej priložnosti je bil vprilico 5000 ljudi izveden nacionalni lahkoatletski miting, ki je dal nekaj odličnih rezultatov:

tek na 100 m: 1. Tito 10,5, 2. Facchini 10,7, 3. Mariani 10,7, 4. Gritti 10,9;

tek na 400 m: 1. Donini 50,3, 2. Fumagalli 51;
tek na 800 m: 1. Lanzi 1:56,3. Prva petorica je vsa tekla pod 2 minutami;
tek na 1500 m: 1. Bertocchi 4:00,8, 2. Dorascenzi 4:01,6, 3. D'Ercole 4:02;
tek na 5000 m: 1. Bovicola 15,05, 2. Torazza 15:20,8, 3. Bianchi 15:27,4;
met diska: 1. Biancani 47,49, 2. Consolini 46,76, 3. Spaggiari 43,99;
met kroglice: 1. Profeti 14,31, 2. Bertocchi 13,96, 3. Paoloni 13,79;
skok v daljino: 1. Ossena 6,82, 2. Pelarini (Glovinizza, Trst) 6,81, 3. Pederzani 6,76.

Nedeljske nogometne tekme drugod

V Bratislavi je nastopila, kakor smo že napovedali, reprezentanca Hrvaške proti slovaški enajstori. Tekma je ostala neodločena 1:1, ko je še dve minuti pred koncem bilo stanje 0:0.

V Italiji je bila odigrana v Torre Annunziata prijateljska tekma med domačo Savo in Romo iz prestolnice. Roma ni imela velikih težav in je pokazala svoje znanje samo prvih dvajset minut. Zmagala je 3:0.

V Mariboru je gostoval SK Cilli in nastopil proti mariborskemu Rapidu. Celjani so se prav dobro odrezali ter so podlegli le z neznatno razliko 1:0 (0:0).

V tekmovalstvu za nogometno prvenstvo Ostmarke je Austria v nedeljo premagala Sturm 2:0 (2:0), FC Wien je porazil Posta 4:0, FAC: Vienna 1:0, Rapid: Wiener Sportklub 2:1, Wacker: Admira 6:2.

V Svidu so nadaljevali tekme za prvenstvo. Rezultati so bili naslednji: Servette:

Lugano 1:1, Grasshoppers: Lausanne 2:1, Curih: Lucerne 2:0, Young Fellows (Curih): Young Boys (Bern) 1:0.

Nogometno prvenstvo na Hrvaškem

Prvenstveno nogometno tekmovalstvo na Hrvaškem se bo začelo 21. t. m. Hrvati so osnovali državno ligo, v kateri bo sodelovalo osem moštov. Za sigurne udeležence veljajo Gradjanski, Concordia, Hask in Železničar iz Zagreba, Zagorac iz Varaždina, HASK iz Sarajeva. Dva kluba bosta uvrščena v ligo še po izločitnih tekmah.

Bartali je premagal Coppija

V nedeljo so italijanski kolesarji tekmovali v krožni dirki za Marinov pokal. Cilj je bil v Paviji. Prijaviteljnih je bilo izredno število tekmovalcev in je bila nedeljska dirka ena letošnjih najboljših zasedenih. Sodelovali so vsi prvaki s Coppijem na čelu. Proga je bila dolga 236 km. 60 km pred ciljem sta se odtrgala od vođače skupine Coppi in Bartali, ki sta se v divji vožnji hčila vse do cilja za zmago. Prva dvajsetina kolesa je zmagal Bartali. Prva dvajsetina se je plasirala takole: 1. Bartali 6:54:22 s srednjo hitrostjo 33,593 km na uro, 2. Coppi, 3. Ricci 6:59:54, 4. Mollo, 5. Cottur, 6. Leoni, 7. De Stefanis, 8. Canavessi 7:03:28, 10. Servadei, 11. Motta in 12. Cinelli.

SK Obveza (Ljubljana). Danes (v sredo) obvezno treniranje za vse igralce. Udeležba obvezna, ker bo vodil treniranje novi trener!

Nepremičninski trg v zadnjih 14 dneh

V avgustu je bilo prometa za 2,5, v prvih 8 mesecih letos pa že za 29 milijonov lir

Ljubljana, 10. septembra. Zemljiška knjiga je izvršen barometer za presojanje trenutnega razpoloženja na nepremičninskem in hipoteknem trgu. Vsak kdor kupi nepremičnino, oz. da posojilo, ki ga hoče 100% zavarovati, mora t. z. zaznamovati v zemljiški knjigi, tako da grede skozi pisarno zemljiškoknjignega urada pri okrajnem sodišču prav vse pogodbe te vrste.

V mesecu avgustu je bilo na nepremičninskem trgu prav živahno. V celoti je bilo zaznamovanih okoli 70 kupnih pogodb, pri katerih so kupci plačali za nepremičnine skoraj 2,5 milijona lir. Celotni promet letošnjega leta v prvih osmih mesecih se je dvignil že na visoko številko 29.000.000 Lir.

Konec preteklega meseca in v prvem tednu septembra so bile zaznamovane v zemljiški knjigi naslednje večje kupoprodaje:

Boža Rojec, posestnica v Ljubljani, je prodala Franciški Osolinikovi, prav tako posestnici v Ljubljani in Idi Gabrijelčiči parcelo v Mostah. Parcela je velika 437 m² in je znašala kupna cena 18.240 Lir.

Tvrda Knez v Ljubljani je prodala zasebnici Mariji Povhe več parcel v Spodnji Šiški. Skupno merilo parcele 703 m² in j. kupovalca plačala zanje 30.721 Lir.

Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani je prodala Lovskemu društvu travniško parcelo na Viču v izmeri 591 m². Lovsko društvo je plačalo zemljo po 38 Lir v celoti 22.458 Lir.

Anton Pogačar, posestnik v Zgor. Hrušci je prodal tovarniškemu delavcu Ivanu Polaku v Zgornji Zadobrovi hišo št. 23 v Zgornji Hrušci z vrtom za 7.600 Lir.

Rdeči križ poroča

Ljubljana, 9. septembra. Na polzvedovalni oddelke Rdečega križa je prišlo nekaj obvestil o pogrešanih. Svoje naprosamo, da jih dvignejo v naši pisarni na Miklošičevi 22 b.

Aljaž Franciška, Bensan Andrej, Kovačič Marjo, Novak Janez, Šetinc Ivo.

Pošto naj dvignejo:
Bregant Sonja, Jarska c. 36, Gabrijelčič Hela, Levstikova 4, Glazar-Iglič žuza, Pražakova 10, Knez Ivan, posestnik in prevoznik, Vič, Korenc Anton, Rožna dolina c. VIII/28, Kranjec Silvo, prosvetni inšpektor, Kunaver Anica, Peričeva 8, Lavrič Irma, Koroška 10, Markič Milca, Justična palača, Maršič Vera, Hrenova 11, Mušič Zoran, akademski slikar, Erjavčeva c. 24/II, Opreman Marija, Detelova ul. 5, Pajnič Lenka, Vzajemna zavarovalnica, Lesničar Tatjana, Rožna dolina c. VIII/33, Povodnik Metka, dijakinja Krekove gospodinjke šole, Preskar Milan, kavarna Emona, Ramovš Franc, Miklošičeva c., Rovšek Ivan, ka. fin. direktor, Sever Janez, profesor, Ježica, Stanovnik dr. Aleš, Miklošičeva 7, Tavželj Milica, učiteljica, Ježica, Trkavec Pavi, Gledališka 4, Tovornik Jakob, Visoki

Komisarijat, Traun Vanda, Bleiweisova 2, Tuma dr. Boris, Fugnerjeva 9, Urch Josip, Verstovškova 6, Velikonja Narte, književnik, Vesnaver Ljubo, Gradišče 2, Vidmar Mirko, učitelj, Vojer Justina, Kadlinikova 6, Vzajemna zavarovalnica, Zavadlav Dušan, Turnerjeva 24, Združenje pooblaščenih graditeljev, Trdinova ulica, Zorman Ivan, Narodna galerija, Mešek Ivan, davčni inšpektor.

Gospodična žiberna Zmogoslava naj se zgleda v svrhu informacij v tajništvo. Gospa Zajec Marija, Prečna 1, naj se zgleda v tajništvo.

Gospod Schein Jožef, dijak, naj dvigne izpričevalo in dokumente, ki jih je verjetno pozabil v naši pisarni.

Zaradi odpreme pisma naj se zglase dopisovalci, ki so pisali aledečim naslovljenecem: Antonič, Beograd, Sadar Drago, Smederevska Palanka, Sajojvic Lovro, Valjevo.

V počaščenje spomina blagopokojne g. Marije Žilic je darovala g. Valentina Colarič Rdečemu križu L 100.— namesto venca na krsto. V počaščenje spomina late g. sta darovali gđ. Mathjan Ivanka in Josipina L 100.—. Gospa Serbec Marica je podarila Rdečemu križu L 50.—. Plemenitim darovalkam iskrena hvala.

Boleznica

KOLEDAR

Danes: Sreda, 10. septembra: Nikolaj Tol.

DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matka: Mati
Kino Sloga: Suženji ljubezni
Kino Union: Kapitan Furia
Veseli teater ob 20. v Delavski zbornici
Umetnostna razstava v galeriji Obersnel.
Razstavlja slikar Lojze Perko

DEZURNE LEKARNE
Danes: Mr. Sušnik, Marjini trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 10, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Plastično slisan film

Marsikdo se gotovo še spominja, da smo nedavno tudi v Ljubljani videli prve plastične filme. Plastične slike je dosežena tu s posebno napravo, in sicer tako, da fotografirajo en prizor iz dveh med seboj enako oddaljenih mest kakor sta oddaljeni človeški očesi. Tako nastane dve različni sliki, ki se pa le neznatno razlikujeta druga od druge. Če gledamo taki dve sliki skozi posebne naočnice, se spojita v eno plastično.

Podobno je tudi pri stereofonskem zvoku, ki ga pripravljajo zdaj kot najnovejši izum. V Philipsovih laboratorijih so sestavili metodo, po kateri se doseže izredno plastična reprodukcija zvoka v zvočnem filmu. Pri navadnih filmih prihaja zvok vedno iz enega mesta, kar je nenaravno. Stereofonski film odstrani to pomankljivost, kajti gledalec ima pri njem vtis, da prihaja zvok ali glas prav s tistega mesta, kjer stoji igralec ali orkester na sliki. Učinkovitost filma se s tem plastičnim slisanjem izredno poveča.

Podobna usoda dvojčkov

Pogosto se je že izkazalo, da imajo dvojčki zelo podobno življenjsko usodo, četudi žive ločeni v zelo različnih razmerah. Tudi naslednji dogodek to izpričuje. Pred dnevi sta se ponesrečila na podoben način dva dvojčka, ki sta bila zaposlena v dveh krajih — ob istem času in na presenetljivo podoben način. Cesare je bil zaposlen v Sestriju, Luigi pa v Riva Trigoso. Luigi je trdna žaga odrezala prstanec na desnici, med tem ko je njegov brat ob istem času izgubil prstanec na levici.

Nov angleški „uspeh“

Rim, 10. sept. u. Angleži so večeraj zagrešili novo nasilje. S kanadskimi četami so okupirali Spitzberge, ki leže 600 km daleč od severne Norveške v Severnem Lednem morju in pripadajo Norveški. Angleži so se takoj po izkrcanju polastili obeh odločnih radijskih postaj in premogovnikov, ki so doslej oskrbovali s premogom severno Norveško. Vse norveške rudarje na Spitzberghu so polovili in jih prepeljali v Anglijo, kjer bodo morali delati v angleških rudnikih ali pa v angleški vojni industriji.

Lizbona, 10. sept. u. Glede na britansko ekspedicijsko na Spitzberge je angleška polsušbena agencija objavila še nekaj podrobnosti, iz katerih izhaja, da tik pred prihodom ekspedicijske na otoke na njih ni bilo nobenega Nemca. Na otokih so se izkrcale večinoma kanadske čete. Prebivalstvo so pripravili do tega, da se je preselilo v Anglijo. V glavnem gre za rudarje, ki bodo očitno prisiljeni delati v angleških rudnikih.

New York, 10. sept. u. Glavni stan kanadske vojske v Ottawi je v ponedeljek ponoči ob 1.30 po krajnjem času izdal komunique, v katerem je objavil, da so bili zavzeti Spitzberški otoki. V New Yorku je ta komunikacija izvala veliko senzacijo. Rooseveltovi pristaji so pozdravili to operacijo kot nov korak v oporo Angliji in kot nadaljevanje intervencijske politike vlade.

Izoločajo elementi pa smatrajo okupacijo otokov kot akcijo, ki je povsem sporedna z invazijo Islandije. Izoločalski krogi so glede na komunikacijo iz Ottawe, ki predstavlja dodatek angleškemu službenemu poročilu, po katerem se nasproti tej operaciji ni upiral, mnenja, da so imeli navedci pri tem enake namene kakor takrat, ko so zavzeli Islandijo. Hoteli so Nemčijo prehiteti. Kanadski komunikacijski zbirajo, da je bilo treba Spitzberghu Nemce prehiteti, da se ne bi polastili tamkajšnjih premogovnikov. V izoločalskih krogih pa ugovarjajo, da Nemčija ni imela najmanjšega namena zasedati te otoke.

Vest o najnovejšem angleškem nasilju je izvala po vsem svetu veliko ogorčenje. Ta akcija znova dokazuje, da iščejo Angleži uspehov tam, kjer se jim ni bati resnega odpora. Zasedba Spitzberških otokov je nov tipičen primer angleških metod bojevanja. V tem primeru je šlo Angležem očitno za to, da dosežejo v arktičnem področju nekako opozicijo. Dejansko je vse to brez pomena. Spitzbergi so večji del leta v ledenem oklepu in so zaradi tega s strateškega stališča brez vsake vrednosti. Šlo je zgolj za to, da dobi angleška propaganda novega gradiva.

Malo italijanščine za vsak dan

Zdravje. La salute.
Côme stàte — kako se počutite? Stò benissimo — izvrstno se počutim. Non stò bène — ne počutim se dobro. Côme stànno i vòstri — kako se počutijo vaši domotci? Côme stà il vòstro signòr pàdre — kako kaj gre vašemu gospodu očetu? E la vòstra signòra màdre — in vaša gospa mati? Oggi stà un pò mèglio — danes se počuti malo bolje. Mòlto mèglio — mnogo bolje. Abbastànza bène — zadosti dobro. Stà così così — počuti se tako tako. Non tantò bène — ne predobro.

Sòno indispòsto — nerazporejen sem, nekaj mi ni prav. È mòlto malàto — zelo bolan je. È gravemènte ammalàto — resno, hudo je bolna. Muòre — umira. È mòrto — umrl je.

Còsa hà — kaj mu (ji) je? È mòlto raffreddàto — zelo je prehlajeno. Hà la febbre — ima vročino (mrzlico). È malàto dà lùngo tèmpo — ali je dol-

go bolan? Dà ièri — od večeraj. Che malattìa hà — kakšno bolezen ima? Prènde quàlche còsa — ali jemlje kakšno zdravilo (=kakšno stvar)? Viène qualcùnò a trovàrlo — ali hodi kdo k njemu? Il mèdico viène tùtti i giòrni a visitàrlo — zdravnik prihaja vsak dan (=vse dni) pregledovat ga. Spèro che non sarà nùlla — upam, da ne bo nič (hudega). Spèriamo che il malè non avrà consèguenze — upajmo, da bolezen ne bo imela posledic. La sùa malattìa è periculòsa — njegova (njena) bolezen je nevarna. Non potrà riavèrsi — ne bo si mogel opomoči. I mèdici l'hànno abbandonàto — zdravniki so naredili križ čeznj (=so ga zapustili).

La vòstra signorina sorèlla è ancòra ammalàta — ali je vaša gospodična sestra še bolna? Non è ancòra intermènte guarità, però stà mòlto mèglio — ni še popolnoma okrevala, toda ji gre mnogo bolje. Ho credùto che fò-

ste malàto — mislil sem, da ste bolni. Avète consultàto un mèdico — ali ste vprašali za svet kakega zdravnika? Stò mèglio òggi — danes mi je bolje. Tantò mèglio, me ne rallegrò assàì — tem bolje, zelo me veseli.

Còsa avète — kaj vam je? Stò malè — slabo se počutim. Ho mal di tèsta — glava me boli (=imam glavobol). Ho mal di dènti (di gòla, di vèntre) — zobje (vrat, trebuh) me boli(jo). Ho malè agli occhi — oči me bolijo. Non hò niènte — nič mi ni. Sòno fiàco — slab sem.

Mio fràtello gòde ùna buòna salutè — moj brat je zdrav ko dren. Egli hà riguardò alla sùa salutè — on pazi na svoje zdravje. Tèmo che sìa malàto — bojim se, da je bolan. Mìa sorèlla dève stàre in lètto — moja sestra mora ostati v postelji.

Cièco, il cièco — slep, slepec. La cecità — slepota, la miopia. Miòpe — kratkovidnost, kratkoviden. Sòrdo, la sordità — gluhi, naglušnost. È d'udito

gròsso — težko sliši. Mùto, il mutismo — nem, nemost. È un sordomùto — gluhomem je. Tartagliare — jecljati, avèr la liscà — šušljati. Mio nonno è càlvo — moj stari oče je plešast. Zoppicàre — šepati, zoppo — šepast. Lo stòrpio — pohabljenec: il mònco — enoroki, il gòbbo — grbavec. Il gòzzo — golša.

Avète la lùngua spòrca — imate obložen jezik. Viène mèno — omedli (medlevica — lo svenimstvo). Hà il cràmpe — ima krče. È stàto colpito d'apoplessia — zadela ga je kap, è paralizzàto — hrom(a) je (la paralisi — hromost).

Ho un raffreddòre — nahoden sem (=nahod imam), ho la tòsse — kašljam (=kašelji imam). Sòno ràuco — hripav sem. Ho un'indigestiòne — pokvarjen želodec imam, ho la sciòlta — drisko imam, sòno stitico — zaprt sem. Vòmita ògni mattina — bruha vsako jutro. Hà la vertigine — v glavi se mu vrti (=ima vrtoglavico). Hà un'in-

fiammaziòne dèlla gòla — vnetje v vratu (grlu) ima; l'angina — angina.

Bisògna otturràre quèsto dènte — treba je zaliti ta zob. Un'otturràzione di cemènto — cementna plomba. Hà ùna càrie — nagnit je. Trapanàre il dènte ed estràrre il nèrvo — navrtati zob in izvleči (odstraniti) živec. Una coròna d'òro — zlata krona. Bisògna estràrre il dènte — treba bo zob izdreti. La dentièra — umetno zobovje.

La ricètta — recept. Vènti gòcce tè volte al giòrno — dvajset kapljic trikrat na dan. Prìma dèi pàsti — pred jedjo. Dàtemi dèlla tintùra di iòdio — dajte mi jodove tinkture. Un leggèro purgànte — lahko odvajalno sredstvo. Che còsa mi darèste còntro quèsta eruziòne dèlla pèlle — kaj bi mi dali zoper ta izpuščaj? Una pomàta, un unguento — mazilo. Un pacchètto di cotòne idròfilo — zavoj vata, un ròtolo di gàrza sterilizzàta — zavojček sterilizirane gaze. Un ceròtto còntro i calli — obliž za kurja očesa. Una tavolètta — tableta.

Življenje na živilskem trgu

Izkušeni gobarji pravijo, da tudi prihodnje tedne ne bo mnogo gob

Ljubljana, 10. septembra.

Na trgu se je že začela prava jesenska sezona. Napredaj so po večini značilni jesenski prideniki in manj je že sočivja, ki zori poleti. Domačih jabolk je že precej, ni pa še grozdja z Dolenjskega in iz Bele Krajine. Tem več je pa sadja ter grozdja iz južnih pokrajin.

Ob tržnih dneih zdaj ni mnogo bolj živahno na trgu kakor ob drugih delavnih dneh. Skrbne gospodinjke prihajajo vsak dan na trg, čeprav se ne zalagajo tako, kakor so se včasih ob tržnih dneh. Najbolj skrbne so navadno že pred 8. na trgu, a zdaj je trg bolj založen šele po 8., ker je že znatno krajši dan. Prehudega navela, kakršni so bili včasih, da mnoge prodajalke niso dobile prostora, zdaj ni na trgu. Prodajalce iz oddaljenih krajev je malo. Ljubljanski trg zalagajo zdaj po večini pridelovalci iz bližnje mestne okolice in iz samega mesta.

Gospodinjke zelo vprašujejo po gobah in marsikdoje pričakoval, da bo danes trg bolj založen z gobami, ker je prejšnje dni deževalo. Toda danes je bilo napredaj zelo malo gob. Jesenske globanje se niso začele rasti, a tudi drugih vrst užitnih gob ni mnogo. Če bo ostalo vreme hladno, kakor je bilo davi, gob ne bo mnogo tudi prihodnje tedne; tako napovedujejo izkušeni gobarji.

Letos je kmečki sadni trg založen z mnogo lepšimi jabolki. Kmečki prodajalci izbirajo za prodajo čim boljše sadje, da bi bil izkupiček čim večji. Če pa hočejo konkurirati branjevcem, ki prodajajo res lepo sadje, morajo dovažati tudi boljše blago. Posamezni prodajalci bi seveda radi prodajali jabolka kakor je predpisana cena

in mnogi še vedno ne morejo razumeti, da tržni organi ne maksimirajo cen. Najdražja smejo biti jabolka na kmečkem sadnem trgu po 3 L. kg. Danes je bilo p. res lepih jabolki, vendar jih je vselej največ po 2,5 L. Nekateri branjevcu prodajajo še lepša uvožena jabolka, ki pa smejo biti hro dražja od domačih. Med uvoženim sadjem prevladujejo še vedno breskve in hruške po nespremenjenih cenah. Grozdja je bilo še nekoliko več napredaj kakor zadnje tržne dni. Prodajajo skoraj samo izbrano grozdje, povsem zdravo. Priznati je treba, da naš sadni trg ni bil še založen s tako lepim sadjem kakor je letos, kar velja tudi za grozdje. Seveda se pa zdi sadje marsikomu še drago. Najlepše grozdje je po 8 Lir, največ pa je napredaj po 7 Lir, včasih pa prodajajo malo starejša blaga, da ne zgine celo po 4 do 6 Lir.

Na zelenjadnem trgu je skoraj več zelenjave kakor sočivja. Stročnega fižola je od dne do dne manj in tudi kumare prodajajo že zadnje. Med sočivjem je zdaj največ paradiznikov, ki so tudi sorazmerno najcenejši. Primeri z drugimi cenami Krompirja kmetje še niso začeli dovažati v večjih količinah in gospodinjke kupujejo po večini uvoženi krompir po nespremenjenih cenah. Z domačim pridelkom krompirja pridelovalci niso posebej zadovoljni, kjer so krompir že izkopali. Vendar sramo upati, da bo prihodnje tedne trg h. založen z domačim krompirjem ter da bo vsaj nekaj krompirja napredaj tudi na trgu za prodajo pridelkov na debelo. Sicer pa skrbi mestni preiskovalni urad, da se bodo meščani lahko dovolj založili s krompirjem za zimo.

DNEVNE VESTI

— General Cavallero v Aleksandriji v Piemontu. V Aleksandriji je dospel šef generalnega štaba Elks. general Cavallero. Na kolodvoru so ga pozdravili zastopniki političnih in vojaških oblasti. Po poklonitvi pred spomenikom padlih v vojni in v svetišču padlih za Revolucijo si je ogledal novo zgradbo vojaškega poveljstva. V vlačni palači mu je Prefekt v imenu pokrajine izročil simboličen spominski dar. Nato je general Cavallero obiskal ranjence v vojaški bolnici in v civilni bolnici.

— Poletne kolonije v Carigradu. Te dni je bilo zaključeno letovanje italijanskih otrok, ki prebivajo v Carigradu. Ker ni bilo mogoče otrok poslati v Italijo zaradi mednarodnega položaja, je carigradski Fašo priredil poletne kolonije v bližini Carigrada, kjer je letovalo okrog 60 italijanskih otrok.

— Cene krompirja za september. Iz Rima poročajo, da je Stranka spremenila ceno za krompir za mesec september in jo določila na 72 lir za stot krompirja, franko vagon v kraju pridelave. Za holandski krompir je ostala cena neizpremenjena.

— Odlikovane polkovne zastave. Z vojnimi križem za vojaško hrabrost na italijansko-francoskem bojišču so bile odlikovane polkovne zastave 41., 42., 63., 89. in 90. pehotnega polka ter zastava 3. alpskega polka za bataljon »Val Dora«.

— Na Reki bo v nedeljo otvorjena XV. sindikalna razstava umetnikov iz Julijske Benije. Po odločitvi razstavnega razsodišča bo sodelovalo 71 umetnikov iz Trsta, Istre in Gorice, ki se jim bo pridružilo še 15 domačinov. Razstavljeno bo 111 slik, 26 skulptur in 17 akvarelov. Razstava bo največji umetniški dogodek letošnje jeseni.

— V Trbižu je udarila strela v nedeljo ponoči med nevihto v hišo Ricarda Maichna; napravila je mnogo materialne škode, k sreči pa ni poškodovala nobenega domačina.

— Sveža jajca vsaki družini. S tem geslom je propagandni urad Fašistične stranke izdal poučno brošuro, v kateri so zbrana vsa potrebna praktična navodila, kako more mešan poskrbeti sam, da bo imel v bližnjih dneh zadostno jajc na razpolago. Reja kokoši v mestu v manjšem številu ni združena z velikimi težavami, živali se prehranjuje s številnimi kuhinjskimi odpadki, od časa do časa pa je vendarle na razpolago sveže jajce, ki ga bo sedaj, ko nosnost kokoši popušta, težko dobiti.

— 250.000 članov ustaške organizacije. Po cenitvi hrvatskega lista »Novi red« znaša zdaj število članov ustaške organizacije okrog 250.000.

— Hrvatska zunanja trgovina. Izvoz iz Hrvatske je znašal od 10. aprila do 1. avgusta tekočega leta 480.000.000 kun, uvoz pa 327.000.000. Največ je izvažala Hrvatska v Nemčijo in sicer za 262.000.000, v Italijo za 129.000.000, v Protektorat za 43.000.000, v Srbijo za 14.000.000 na Holandsko za 7, na Madžarsko za 7, na Spodnje štajersko za 16 in na Slovaško za 2 milijona kun. Tudi njen uvoz je šel približno v istem vrstnem redu.

— Hrvatski razlastitveni zakon. »Hrvatski« »Uradni list« je objavil zakon o razlastitvi. Po tem zakonu država lahko zapleni vsako premoženje podjetij, premičnine in nepremičnine v interesu države. Zakon tudi predpisuje odškodnino za razlastena premoženja. O potrebi razlastitve bo sklepal posebni ministrski gospodarski odbor. Zaplenjena premoženja bodo služila za gospodarsko obnovo države.

— Prepoved klanja debelih prašičev na Hrvatskem. Da se zagotovi Hrvatski dovolj masti in mesa, je kmetijski ministerstvo prepovedalo klati prašiče izpod 100 kg žive teže. Prepovedano je tudi klati teleta izpod dveh let.

— 24 konjskih sejnov na Hrvatskem. Hrvatska družba za živino in živalske proizvode je odredila, da bo v septembru na Hrvatskem 24 konjskih sejnov. S tem hoče družba poživiti trgovino s konji na Hrvatskem.

— Pol kilograma sladkorja za vkuhanje. Ker se rabi zdaj v gospodinjstvu glede na vkuhanje sadja več sladkorja, so oblasti na Spodnjem štajerskem odredile, da dobi vsak prebivalec poleg običajne količine še pol kilograma sladkorja.

— Težka prometna nesreča. Blizu Sv. Lovrenca na Pohorju se je pripetila težka prometna nesreča. Tovorni avto je povozil 51-letnega cestarja Ferdinanda Vresniga.

Mož je dobil tako težke poškodbe, da so ga morali prepeljati v bolnico.

— Hrvatska ilustracija »Polet«. V založništvu ustaškega glasila »Hrvatski Narod« izide te dni prva številka nove hrvatske ilustracije »Polet«. V začetku bo izhajala ilustracija vsak mesec dvakrat, pozneje pa vsak teden. Urejevana bo po vzoru nemških ilustracij.

— Zatiranje malarije v okolici Beograda. Nemške okupacijske oblasti v Beogradu so ukrenile vse potrebno, da se čimprej zatire v okolici mesta malarija. Sadovi tega dela so se že pokazali. Število malaricnih bolnih je padlo od 6000 na 800. Doslej so izsušili in nasuli 70.000 kv. m močvirnatga zemljišča in s tem je dobila beogradska občina stavbišče v vrednosti 32,6 milijonov din.

— Znižanje najemnin v Beogradu. Poročali smo že, da so oblasti v Beogradu odredile, da se morajo stanovanjske najemnine znižati. Te dni je izšel pravilnik k uredbi o znižanju najemnin. Že s septembrom se morajo znižati najemnine v Beogradu od 10 do 20 odst.

— Nazadovanje nezaposlenosti v Zagrebu. 1. septembra je bilo v Zagrebu 2.233 nezaposlenih, dočim jih je bilo 1. avgusta še 5.500.

— Nemško hrvatska trgovska šola v Zagrebu. V Zagrebu nameravajo ustanoviti nemško hrvatsko trgovsko šolo. Priprave za ustanovitev nove šole so že končane. Šola bo privatna s pravico javnosti. Če se bo javilo dovolj učencev, bo nova šola otvorjena še to jesen.

— Nemški delavci izenačeni s hrvatskimi. Vodstvo zapadno hrvatske delavske zveze je izdalo okrožnico, v kateri ugotavlja, da morajo biti člani nemške delavske zveze v vseh pogledih takoj izenačeni s hrvatskimi delavci.

— Glasilo Ljotičevega zbora. V Beogradu je izšla prva številka novega tednika »Naša borba«. Glavni urednik je znani publicist Ratko Parešanin. List zastopa interese Ljotičevega pokreta Zbor. Ljotič je sam napisal uvodnik, v katerem pravi, da more srbski narod premagati sedanje težkoče samo, če bo našel v sebi dovolj poguma in moči, da bo premagal samega sebe. List priobčuje objektivno pisan članek o nalogah srbske vlade.

— Generalni pooblaščenec za gospodarstvo v Srbiji. Beogradska »Obnova« pozdravlja imenovanje generalnega konzula Franca Neuhausena za generalnega pooblaščenca za gospodarstvo v Srbiji in ugotavlja, da nudi to imenovanje jamstvo, da bo srbsko gospodarstvo zgrajeno z največjo energijo in železno disciplino. Franc Neuhausen je bil v svojem delopolnem življenju inženjer, trgovec, vojak in politik, on združuje v sebi izkušnje vseh teh poklicev.

— Nov val zagrebske radijske postaje. Zagrebska radijska postaja oddaja od sobote na novem valu in sicer 476,9.

— Nemški vojaški dom v Beogradu. V soboto je poveljnik Beograda svačeno otvoril nemški vojaški dom. V ta namen so priridili in modernizirali staro poslopje kavarnе »Akademija«.

— Zatiranje sifilisa v Bosni. Hrvatsko ministerstvo narodnega zdravja smatra za eno svojih glavnih nalog zatiranje sifilisa v Bosni. Po vseh večjih bosanskih vaseh ustanavljajo zdaj ambulante, v katerih bo prebivalstvo brezplačno preiskano in bolnim bodo nudili zdravniški brezplačno pomoč. V ambulantah deluje že nad 100 zdravnikov. Z njihovo pomočjo bo ugotovljeno točno število sifilitikov. Med prebivalstvo bo razdeljeno mnogo brošur in letakov o tej nevarni bolezni in njenem lečenju.

— Podaljšani ribolov na Jadranu. Na prošnjo generalnega komisarja za ribolov je generalni štab kraljeve mornarice podaljšal nočni ribolov z zastrtnimi svetilkami na Jadranu do 30. novembra.

— Izmenjava filmov med Italijo in Argentino. S pogodbo med argentinsko filmsko družbo Sono Film in turinsko prekomorsko družbo, bodo uvoženi v Italijo in v druge države Evrope najboljši argentinski filmi. Obenem bo argentinska družba poskrbela za uvoz in razširjenje znatnega števila italijanskih filmov v Argentini in v drugih državah latinske Amerike. S tem se je italijanski filmski proizvodnji odprl obširen in važen nov trg, katerega je doslej izkoriščala anglosaška in francoska proizvodnja.

— Novi grobovi. V Mariboru sta umrla Amalija Kropč, stara 66 let, in Marko Zemljič, star 69 let. V mariborski bolnici

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 18. in 20. uri

KINO UNION TELEFON 22-21

Senzacionalen film napete vsebine

Kapitan Furia

Victor Mc Laglen, Brian Aherne, Film o heroju, neustrašenem borcu za pravico in svobodo. Film poln zabave, komičnih prizorov in krasnih posnetkov.

KINO MATICA TELEFON 22-41

Najnovejši Gligljev vefilm!

Mati

Emma Gramatica, Beniamino Gigli, To je film prečestitve vsebine in krasnega petja. Nudil vam bo nepozaben glasbeni užitek!

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Leslie Howard in Bette Davis v globokem dramu

Suženj ljubezni

Trpljenje mladega moža, ki se je tako močno zaljubil v žensko brez srca.

pa je umrl mizar Franc Petek, ki se je nedavno ponesrečil in mu zdravnik niso mogli rešiti življenja. V Studenih pa je umrl gostilničar in posestnik Ludvik Pec, star je bil 27 let. V mariborski bolnici sta umrla še komisarja voja iz Maribora Aleksander Pernat, star 31 let in Ivan Robnik iz Zgornje sv. Kunigunde, star 37 let. V Mariboru pa je umrla zasebnica Roza Cotič, stara 80 let.

— Delavske knjižice na Spod. štajerskem. Na Spod. štajerskem bodo v kratkem uvedene delavske knjižice. Imeti jih bodo morali vsi delavci in nameščenci, tudi vajenci, praktikanti in volonterji.

— Nesreče. V ljubljansko bolnico so večkrat prepeljali 4 ponesrečence. Anton Vidic, 41letni strojevodja državnih železnic v Ljubljani, je padel na cesti in si zlomil levo. — Jože Lavrič, 10letni sin uradnika iz Ljubljane, si je pri igri zlomil desnico. Franc Skofic, 28letni stavbni tehnik, je padel z zidarskega odra in se pobil po roki in nogah. Franja Mlakar, 28letna delavka iz Dobrunj, je močno pobita po nogah; ponesrečila se je v gozdu pri delu.

Iz Ljubljane

— Iz Brezplačna predstava »Vesela teatara« za delavce. V nedeljo se je vršila v veliki dvorani Pokrajinske delavske zveze brezplačna predstava »Vesela teatara« za ljubljansko delavstvo, katero je organiziral tukajšnji Dopolavoro s sodelovanjem Pokrajinske delavske zveze. Igralci so prikazali izbrane in prav posrečene prizore, za kar so želi splošen in navdušen aplavz. To je začetek umetniškega in prosvetnega delovanja ljubljanske Dopolavora, katerega namerava izvajati v korist delavstva. Delavstvo za zaupanjem gleda razvijanje dopolavoristične organizacije, ki si je nalaga nalogo koristno izrabiti delavcev prosti čas.

— Meščani se zalagajo s premogom in drvmi. S septembrom se je ozačje občutno ohladilo in zlasti po deževnem ponehlju so zelo hladna jutra in večeri. Na ulicah je že vse v površnih in plaščih. Tudi za kurjavo je sedaj skrajni čas in že od preteklega tedna razvažajo trgovci s premogom in drvmi kuriva na debelo po vsem mestu. Kočevski premogokop bo letos imel hvalježno priliko, da razvije vse svoje zmoglosti že samo z zalaganjem Ljubljane. Mnogo dela inajo tudi žagarji, ki bodo morali po odredbi Visokega Komisarja v kratkem opustiti pri svojem delu benedinski pogon ter preurediti žage na pogon z drugimi pogonskimi sredstvi. Z naročili za premog pa so trgovci založeni že za dva meseca, vendar ni bojazni, da bi se ne mogli vsi oskrbeti s potrebnim kurivom.

— Iz Mestni tržni urad zaradi smanjšanja uradnih prostorov v ponedeljek in torek 15. in 16. t. m. ne bo posloval za stranke.

— Iz Skladišča za krompir potrebuje mestni preiskovalni urad, ker namerava, kakor smo že čitali, Ljubljancem za zimo zagotoviti čim največje množine zdravega krompirja po najnižjih cenah. Zato mestni preiskovalni urad prosi lastnike primernih skladišč, naj mu taka skladišča čimprej ponudijo.

— Iz O zatvorniki pri stari cukrarni smo te dni brali, da je načrt za nje arhitektonski del napravil mestni gradbeni urad. Zaradi takih zmotnih informacij med našim občinstvom sploh prevladuje mnenje, da mestna občina regulira Ljubljano, ali pa, da vsaj odločuje pri regulacijskih vprašanjih. Zato smo že večkrat opozarjali, da vsa regulacijska dela vodi terenska tehnična sekcija za regulacijo Ljubljane, ki je bila vedno podrejena ministrstvu gradb. Pri teh delih torej ljubljanska mestna občina ne odločuje, pač pa mora plačevati velik del stroškov ter prispeva tudi osebje. Tako je tudi načrte za jez in zatvornico pri Sv. Petru napravila terenska tehnična sekcija za regulacijo Ljubljane, nato je pa na predlog Ljubljane univ. prof. Jože Plečnik načrt še arhitektonsko izoblikoval in mu dal zares lepe oblike, da bo zatvornica mestu tudi v okras. Ministrstvo za gradbe je seveda rado pristalo, da bo nova zatvornica imela tudi arhitektonsko čim najlepšo obliko. Res je, da se mestna občina ljubljanska vedno prizadeva za pospeševanje regulacijskih in melioracijskih del ter v ta namen tudi vedno žrtvuje določene velike vsote nikakor pa nima pri teh delih toliko vpliva, da bi bila kolikor toliko odgovorna za izvedbo ali za hitrejši tempo pri regulacijskih delih.

SREDA, CETRTAK IN PETER

VESELI TEATER

GOSTOVANJE GE. POLONCE JUVANOVE

ZACETEK OB 20. URI

— Iz Razširjenje živilskega trga. Glavni živilski trg je že nekaj let razširjen tudi na nabrežja ob Ljubljani. Na Cankarjevem nabrežju je določen prostor za prodajo poljskega in gozdnega cvetja ter podobnega blaga. Vsi drugi tržni prostori so tlakovani, le ta na Cankarjevem nabrežju doslej ni bil. Pred dnevi so ga katarizirali, tako da poslej ne bo več nikjer na trgu blata in ne toliko prahu. Prostor na Cankarjevem nabrežju je še zaprt, zato zdaj prodajajo cvetje ob semenišču.

— Iz Izlet SPD v nedeljo 14. septembra na Drenov grič. Zazarij, Podlipa, Ulaka in Vrhnik. Prijave sprejema društvena pisarna do sobote. 397-n

— Iz Odpiranje in zapiranje trgovin. Združeni trgovci obvešča članstvo, da bodo do nadaljnjega trgovine z živil in šolskimi potrebščinami odprte od 8 do 12 in od 14 do 18 ure, vse ostale obratovalnice pa od 9 do 12 in od 14 do 17 ure. Delovni čas za pomožno osebo pa ostane isti kakor to določa naredba o odpiranju in zapiranju trgovin Sl. l. štev 379 61 z dne 30. 6. 1928. 396-n

Kako se varujemo pred strelo

Dr. C. P. Boner, profesor na univerzi v Texasu, je zbral lepo število nasvetov, kako se med nevihtami najboljše zavarujemo pred raznimi nevarnostmi. Da se izognemo strelu, meni profesor, je najboljšje, da se zatečemo pod posteljo, ker nas tam varuje železna mreža. Za nevarna mesta smatra okna, kamine in kopalnice, ki privlačijo strelo. Druga pametna previdnost je, če se usedomo ali postavimo sredi sobe, v kateri smo vsa okna zagrmila, da je popolna tema.

Profesor zatrjuje, da dandanašnji strele zahtevajo mnogo manj žrtev in škode kakor nekoč, ker mnoge pritegnejo naše telegrafске in telefonske žice, elektrosvodi, naprave radijskih oddajnih postaj itd.

Prvi didaktični laboratorij

Rim, 10. sept. a. Duce je sprejel ministra za narodno prosveto, ki mu je poročal o svojem poslednjem obisku v šolskem muzeju v Florenci in o popolni ureditvi takojšnjega nacionalnega didaktičnega centra, ki se bo otvoril 28. oktobra. To bo prvi didaktični laboratorij, ki mu bo poverjena naloga, da doseže nadaljnje tehnične izpopolnitve, izrabi nove pedagoške skušnje in tako pripomore k obnovi učnih metod na italijanski šoli, a tudi do tehnične izpopolnitve učnih moči. Dne 28. in 29. oktobra bo v Florenci letno zborovanje šolskih skrbnikov, ki bodo šolski red spravili v sklad s šolskimi programi za leto 1941/42 v smislu načel »šolske kartee«. Italijanska šola bo 29. oktobra priredila svečanosti v spomin na Karla Lorenzinija, avtorja znamenitega »Pinochie«. V Florenci mu bodo odkrili spominsko ploščo. Duce je dal prosvetnemu ministru navodila za ustanovitev in delovanje vrste didaktičnih centrov in za izvajanje šolskega skrbstva, kakor ga določajo osnovna fašistična šolska načela.

Milijonske »države« mravelj

Nekatere vrste mravelj, ki žive v skupni organizaciji, podobni državi, nimajo le po enega mravljarišča. Naravoslovci so doznali, da imajo posamezne »države« mravelj tudi svoje »kolonije«, to se pravi nekatere podružnice glavnega mravljarišča. Te »kolonije« pa navadno ne zaostajajo za glavnim mravljariščem. V posameznih velikih mravljariščih je po 150.000 do 200.000 mravelj. Raziskovalec Mc Cook je odkril vrsto mravelj, ki so živele v 1600 mravljariščih vzajemno. Če računamo, da je vsako mravljarišče štel 50.000 mravelj, je ta »država« štela 80 milijonov »prebivalcev«.

Najmočnejši magnet

Magnet, ki dvigne tiskokrat težji predmet od sebe, ni dandanes nič več posebnega. Po najnovejših proučevanjih je bil v Philipsovih laboratorijih izdelan magnet, ki potegne celo štirideskokrat več kakor sam tehta. Ta novi uspeh znanstvenih laboratorijev ima velik pomen. Poslej bodo lahko izdelovali znatno manjše magnetne, ki pa bodo prav tako močni kakor mnogo večji stari. Težo magnetov se je posrečilo od 1.1920 zmanjšati že osemkrat, ne da bi se zmanjšala njihova sila.

Iz ameriške kriminalne statistike

Za razmere, ki vladajo v ameriških kazenskih zavodih, je značilna naslednja statistika o dogodkih v teh zavodih. V smislu te statistike je bilo 114 zločincev umorjenih, ko so poskušali zbežati iz kaznilnice. 19 kazencev je postalo žrtev zločina svojih tovarišev v zaporu. 204 kazenci so napravili v kazenskih zavodih samomor in 7 jih je umrlo od izčrpanosti, ker so 4 do 20 dni prebili zaradi štrajka brez hrane.

LEPOTE NARAVE

— No, kako to, da sedite sami tukaj? je vprašal Lotrič Petriča in sedel kraj njega na klopec v kopalščnem parku.

— Sedim pač tu in uživam lepote narave, je odgovoril Petrič.

— Ali jih je že toliko šlo mimo? je z zanimanjem vprašal Lotrič.

POSLOVODJA

elektrotehnične stroke se išče. — Ponudbe na oglasni oddelek »Slovenskega Naroda« pod »Nekaj kapitla/1496«

Makulatur-ni papir

proda uprava »Slovenskega Naroda« pod »Nekaj kapitla/1496«

Impressa comunale pompe funebri Lubiana
Mestni pogrebni zavod Ljubljana

ZAHVALA

Ob nepričakovani in nenadomestljivi izgubi preskrbnega moža, ljubečega očeta, ljubljene sina in nepozabnega brata, bratranca itd.

dr. Leo Blinc-a

šefa tvrdke F. Kollmann

Izrekamo svojo prisrčno zahvalo za izkazano sočustvovanje in podarjeno krasno cvetje.

Zahvalujemo se hišnemu zdravniku g. dr. Trtniku in primariju g. dr. Rakovcu za vsa njihova prizadevanja rešiti rajnkemu življenju ter vsem onk, ki so ga spremili k poslednjemu počitku.

Maše zadušnice se bodo brale v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani dne 12. t. m. ob 7. uri in v župni cerkvi na Viču dne 19. t. m. ob 7. uri.

LJUBLJANA, dne 10. septembra 1941.

Zalujoči ostali

Številke o našem vajenskem šolstvu

in vprašanje, ali naj roditelji pošiljajo otroke v srednje šole ali v obrtne delavnice
V Ljubljani je pod okriljem mestne občine 5 obrtno nadaljevalnih šol, ki so štele ob koncu šolskega leta 1445 učencev

Ljubljana, 10. septembra. Nedavno smo načeli vprašanje, ki je posebno aktualno pred začetkom šolskega leta — katere poklice naj izbirajo roditelji svojim otrokom. Izbori poklica morajo roditelji zdaj posvečati še posebno skrb; ozirati bi se morali na gospodarske razmere Ljubljanske pokrajine, ki so nedvomno drugačne kakor v bivši dravski banovini, ter na socialno in poklicno strukturo prebivalstva. V enem prejšnjih člankov smo navedli nekaj števk o poklicni strukturi prebivalstva bivše dravske banovine in sedanje Ljubljanske pokrajine. Kot dopolnilno naj zdaj služijo naslednji podatki o obrtno-nadaljevalnem šolstvu v Ljubljani. Poslužimo se lahko točnih števk o zadnjih dveh šolskih letih po poročilih šolskega odbora strokovnih nadaljevalnih šol mestne občine, podanih te dni na seji. Nas predvsem zanima, koliko vajencev lahko zaposlujejo posamezne obrtne stroke.

SPECIALNI VAJENSKI ŠOL JE MALO

Strogo po strokah razdeljenih obrtno-nadaljevalnih šol je malo. Pod okriljem mestne občine delujejo v Ljubljani skoraj same splošne nadaljevalne šole, odnošne šole, ki združujejo po več sorodnih strok. Specialne vajenske šole pa vzdržujejo posamezna združenja, kakor n. pr. grafično, elektrotehnično itd. Na splošnih obrtnih nadaljevalnih šolah poučujejo po večini ljudskošolski učitelji in le redki obrtni mojstri in strokovni učitelji. O težavah obrtnega strokovnega šolstva smo že večkrat govorili prejšnje čase, zlasti o pomanjkanju primernih učilnic, ker Ljubljana nima primerne šolskega poslopja za obrtne vajenske šole. Zato bomo ob tej priliki posebej opozorili na zemljišče, ki je namenjeno za zidanje obrtne strokovne šole.

UČILNICE V LJUDSKIH ŠOLAH

Strokovne nadaljevalne šole v Ljubljani gostujejo na ljudskih šolah. Na Ledinu ima svoje učilnice strokovna nadaljevalna šola za mehanično tehnične obrti; splošna strokovna nadaljevalna šola je imela doslej svoje prostore v šoli na Vrtači; strokovna nadaljevalna šola za umetne in moške oblačilne obrti je pod streho prulske šole; ženska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti ima prostore v šentjakovski šoli; strokovna nadaljevalna šola za stavbne obrti ima učilnice v ljudski šoli na Grabnu.

NAJVEČ VAJENCEV V MEHANIČNO-TEHNIČNIH STROKAH

Največ učencev ima navadno strokovno-nadaljevalna šola za mehanično-tehnične obrti na Ledinu. V preteklem šolskem letu se je vpisalo skupno 421 učenec. Šola je štela ob koncu šolskega leta 389 učencev. V šolskem letu 1939-40 pa je bilo v začetku 413 učencev in ob koncu leta 338. Na drugem mestu po številu učencev je ženska strokovna nadaljevalna šola. Ob začetku preteklega šolskega leta je štela 363 učenec, ob koncu pa 349. Najmanj učencev je bilo na strokovno-nadaljevalni šoli za stavbne obrti na Grabnu, ob začetku leta 228 in ob koncu 211 učenec. Med mehanično-tehničnimi obrti je bilo največ vajencev iz ključavničarske stroke, in sicer 68, ki se uče splošnega ključavničarstva in še 39 strojnih ključavničarjev. To kaže, da je ključavničarstvo pri nas precej dobro razvito. Druge stroke po številu vajencev zelo zaostajajo za ključavničarstvom. Na drugem mestu so mehaniki, 65, slede kleparji (40), elektrotehniki (39), instalaterji (34), livarji (11), kovači (10), kotlarji (8), kovinski strugarji in precizni mehaniki (po 7), podkovni kovači (6) itd. Po 2 vajenca sta zastopala naslednje stroke: modelno mizarstvo, puškarstvo, radio-tehnika, stiskanje kovin in bandarstvo. Le en vajenec se je učil izdelovanja harmonik.

MED VAJENKAMI NAJVEČ KROJAČI IN FRIZERI

Nobena obrtna stroka nima toliko vajencev kakor krojačice. Tako je v preteklem šolskem letu obiskovalo žensko strokovno-nadaljevalno šolo za oblačilne stroke 225 krojačic. V moških vajenskih šolah so razen ključavničarjev in krojačev navadno najbolj zastopani stavbni mizarji in zidarji, ki jih je bilo v preteklem šolskem letu v vsaki stroki po 72. Vse stavbne stroke skupaj niso štete toliko vajencev kakor same krojačice, kajti šola na Grabnu je obiskovalo 211 do 228 učencev. Izredno mnogo deklet se uči tudi frizerske stroke. Vajenke te stroke pa morajo obiskovati splošno strokovno-nadaljevalno

šolo na Vrtači. V preteklem šolskem letu je obiskovalo to šolo 99 frizerk. Drugi učenci na splošni strokovni nadaljevalni šoli so se delili tako: 41 pekovi, 32 brivec, 28 mesarjev, 15 vrtnarjev in 9 slaščičarjev.

MNOGO VAJENCEV SPREJEMAJO KROJAČI

Tudi moške oblačilne stroke zaposlujejo mnogo vajencev. Tako je obiskovalo v preteklem šolskem letu šola za moške oblačilne obrti na Prulah 105 krojaških vajencev. Vse druge stroke, zastopane na tej šoli, zelo zaostajajo za krojaško. Cevlarskih vajencev je bilo 31, tapetnikov 19 in krznarjev 16. V to šolo spadajo tudi soboslikarji, ker združujejo tudi tako zvanne umetne obrti. Soboslikarjev je bilo 21. Presenetljivo malo potrebuje vajencev klobučarstvo, v preteklem šolskem letu je šola obiskovala le en vajenec. Le po dva sta zastopala ščetarstvo in zlatarstvo in drguljarstvo. Pač pa je šola obiskovala 7 pasarskih vajencev.

RAZNI ŽENSKI OBRтни POKLICI

Sorazmerno malo izbire imajo dekleta, ki se hočejo posvetiti izrazitim ženskim obrtnim poklicem. Druge stroke, razen šiviljske in frizerske, ne sprejemajo mnogo vajenk. V večji meri pa se prihaja v posvečenost klobučarstvu. Modistk je obiskovalo šola 49. Med oblačilnimi ženskimi obrtnimi je pomembnejše tudi pletilstvo. Pletilj je obiskovalo šola 50. Tri dekleta so se posvetila fotografskemu poklicu, 14 je bilo šivilj, 7 vezilj z zlatom in biseri in ena dežnikarica. S tem so pa že izčrpane vse stroke, zastopane na ženski strokovni nadaljevalni šoli. Zato je razumljivo, da si dekleta izbirajo tudi poklice, ki so veljali prejšnje čase za izrazito moške, in vaje obiskujejo tudi šole, kjer imajo večino vajenci. Tako so obiskovala 4 dekleta tudi strokovno-nadaljevalno šolo za moške oblačilne in umetne obrti.

STAVBNE OBRTI ZAPOSLUJEJO MALO VAJENCEV

Stavbne obrti zaposlujejo manj vajencev, kakor bi marsikdo pričakoval po njihovem pomenu. Tako je v šolskem letu 1939-40 obiskovalo šolo za stavbne obrti samo 219 učencev, v preteklem letu pa ob zaključku 211. Po 72 je bilo stavbnih mizarjev in zidarjev, 25 tesarjev, 11 pečarjev, 8 cementinarjev, 4 dimnikarji, 3 stakaterji, 4 glasbilarji in 6 strugarjev. Število vajencev v stavbnih strokah se spreminja po živahnosti ali zastoju stavbne delavnosti. Pričakovati smemo, da bodo

stavbne obrti potrebovale mnogo več vajencev po vojni.

EN VAJENEC NA 61 PREBIVALCEV

Ce računamo, da je Ljubljana štela med šolskim letom okrog 89.000 prebivalcev, je število 1445 vajencev, kolikor so jih štete strokovne nadaljevalne šole pod okriljem mestne občine, sorazmerno nizko. Število učencev strokovnih nadaljevalnih šol znaša le 1,6% prebivalcev in pride le na 61 prebivalcev en vajenec. Upoštevati pa moramo tudi, da jih je izmed teh učencev (med njimi je bilo 455 učenec) doseglo učni smoter le 1295 ali 89,7%. Odhodno spričevalo je prejelo 309 učencev (med njimi 137 učenec). V šolskem letu 1939-40 je pa bilo ob koncu šolskega leta 1438 učencev (447 vajenk) in učni smoter jih je doseglo 1297 (435 učenec). Odhodno spričevalo je prejelo 425 vajencev (139 vajenk).

KDO VZDRŽUJE VAJENSKE ŠOLE

Prispevnih faktorjev za vajenske šole je več, a doslej ni bilo mogoče doseči zadovoljivega soglasja med njimi, da bi ne bilo težav pri sestavljanju proračunov. Proračun je precej visok. V šolskem letu 1939-40 so znašali dohodki 1.240.892 din in izdatki 1.240.398 din. Mestna občina je prispevala za redno vzdrževanje 200.000 din, za stavbni fond (za poslopje vajenske šole) 15.000 (skupaj 33,97% prispevkov), bivša banska uprava 200.000 (31,6%). Zbornica za TOI 25.000 (3,95%), deset obrtniških združenj 6900 (1,09%) in vajenci 200.992 (29,39%). V stavbni sklad je bilo naloženo 199.339 din. Proračun za šolsko leto 1940-41 znaša 245.740 L dohodkov, odn. izdatkov.

VELIKA VREDNOST ZEMLJIŠČA ZA ŠOLO

V šolskem letu 1939-40 je bilo kupljeno zemljišče za šolsko poslopje ob Linhartovi cesti. Meri 11.210 m² in kupili so ga ugodno, po 50 din m² (za znesek 560.500 din). Vrednost zemljišča se je medtem znatno povečala, ker v njegovi soseski prodajajo parcele že po 150 L m². Računati smemo, da je zemljišče zdaj vredno okrog 1.681.000 lir. Zato bi ne bilo težko dobiti hipoteknega posojila, ki bi ga porabili za zidanje poslopja. Potrebno bi bilo, da bi dobili čim prej vsem zahtevam ustrezajoče ter učili in orodjem dobro opremljeno šolsko poslopje za strokovne nadaljevalne šole v Ljubljani. Napredek obrti in industrije je v veliki meri odvisen od dobrega strokovnega šolstva, ki si ga pa ne moremo misliti brez primernih šolskih poslopj ter učilnic.

Rim v najstarejših časih

Pa novi teoriji ne gre za „mesto na sedmih gričih“, temveč za „mesto sedmih celov“

O življenju Rima v najstarejših časih moremo dobiti vsaj približno sliko prav za prav samo na podlagi pravičje. Te pravijo, da je preživel Rim v začetku dobo vojskav in pastirjev, ki so se le deloma ukvarjali s poljedelstvom v okolici mesta. Če opetovano je bilo postavljeno vprašanje, kako naj si v takih okoliščinah pojasnimo procvit in bogastvo mesta, ki zahteva koncem koncev trgovino, a ta je zopet odvisna od proizvodnje predmetov, prikladnih za zamenjavo in izvoz. V pojasnilo tega protislovja je nastopil zdaj z novo originalno teorijo mož, čigar področje doslej ni bilo zgodovinsko raziskavanje, temveč tekstilna stroka. Prav iz tega strokovnega znanja se je pa razvila njegova teorija, oprta na kritiko virov, iz katerih je izhajalo dosežanje poročevanje starih imen in pravičje. Ta način dela se je mimgorele rečeno onemsel tudi drugod in privedel je do razjasnitve raznih zagonetk iz najstarejših časov.

Na podlagi obširnega proučevanja postanka in simboličnega pomena starorimskih imen in pravičje je prišel Peralli — tako se piše dotični strokovnjak — do zaključka, da je treba velik del starih rimskih pravičj o kraljih in junakih, pa tudi imen mest in ulic, pripisati delovanju obrtnikov v starem Rimu. Po tem takem bi šlo za paralelni pojav, kakor je bil vpliv srednjeveških obrti v naših krajih, kjer se je tudi izražalo celovostjo z alegorijami, čijih smisla ne more človek razumeti, če ni strokovnjak na tem polju, ker se omejuje samo na zunanjo stran, a to lahko razumemo samo alegorično.

Kot primer iz oblasti tega raziskavanja omenimo, da izvira ime Rim enako kakor ime plemena Ramessov, živečega v pravad-

nih časih v albanskih gorah, ob besele ramne, ki pomeni baker. Forum Romanum je bil zbirališče bakrolojcev in bil je v neposredni zvezi z ladjedelnicami na bregovih Tibere. Imena starih rimskih bogov in mitoloških postav iz časov ustanovitve Rima si lahko podobno pojasnimo s proučevanjem prvotnih izrazov v zvezi z njihovo obrtjo, tkanjem blaga in predelovanjem kovin. Tako se pojasnjuje tudi sedanja zagonetka pojma »mesta na sedmih gričih« v protislovju z dejstvom, da je stal Rim že v najstarejših časih vedno na osmih gričih. Jasno je, da gre tudi tu samo za simboličen pojem, čigar pravi smisel se je izgubil. V resnici gre po novi teoriji za »mesto sedmih celov«. V Bakhovi postavi pa vidi ta teorija zopet simbolični izraz na način, kako so stari Rimljani pridelovali konjoplo. A zgodba Orfeja, označena vedno znova za zagonetko predstavlja simbolično rasti in konca pridelovalca lanu.

Podoba Rima v najstarejših časih si lahko torej zamisljamo po tej teoriji podobno kakor je D'Annunzio opisal ustanovitve Benetk v svojem dramskem delu »Ladjak« — sodelovanje tkalcev in graditeljev ladij, pomorščakov, kovinarjev, vrvarjev in njihovih pomožnih obrti. Ta teorija je plod dolgega in temeljitvega proučevanja. Kako bo prestala znanstveno kritiko, bomo šele videli. Toda po plodnih rezultatih, ki jih je prineslo raziskavanje te vrste v drugih deželah, je pač ne smemo kratko malo zavracati.

PROFESORJI

»Nu, gospod kolega, kaj je kaj minilo poročilo potovanja?«
»Naravnost sijajno. Pomislite, da sem svojo ženo učil latinšine!«

Lastavičja gnezda kot poslastica

Poznavalci Kitajske trde, da znajo Kitajci pripravljati jajčne jedi na 270 načinov. Med nenavadnimi kitajskimi poslasticami so tudi lastavičja gnezda. Toda ne smete misliti, da Kitajci jedo lastavičja gnezda iz blata in raznih odpadov, kakršna lastavice pletejo pri nas. Gre za gnezda posebne vrste lastavic, ki gnezdiijo na otočju Indijskega morja, v severnem Madagaskarju, na malajskem polotoku in še na nekaterih drugih otokih vzhodnega morja. Te lastavice niso tako domače kakor naše. Gnezda si pletejo na težko pristopnem skalovju. Gradivo za gnezdo so slin, ki jih ptice izločajo dolge dni, da se jim končno posreči splesti malo gnezdo. Ljudje nestrpno čakajo na ta gnezda, da se jih polaste. Toda gnezda se zde poslastica tudi mišim in netopirjem. Pogosto pride med lastavicami in netopirji do srditih bojev za gnezda. Če se gnezdo polaste netopirji, izgubi lovišče za lovce na gnezda mnogo na svoji vrednosti. Večja, dobro izdelana lastavičja gnezda so zelo draga. Nabiranci jih odtrgavajo posebno previdno s skal, da jih prinesejo dobro ohranjena na trg. Lastavičja gnezda vlagajo v posojen vodo. Jed iz lastavičjega gnezda je izredno draga. To poslastico si lahko privoščijo le redki posamezniki, kajti obrok za šest oseb velja 4000 frankov.

Črno suženjstvo v Evropi

Od leta 1415, ko je bila osvojena Ceuta na afriški obali, do leta 1498, ko je Vasco da Gama odkril pot okrog Afrike v Indijo, so se ustavljali Portugalci na raznih krajih afriške obale in si pridobivali tam ogromno bogastvo. Poleg zlata, slonovine, dragih kamnov, neznanih plodov in dišav, so prevajali Portugalci iz Afrike tudi zamorce. Leta 1441, so začeli voziti črne sužnje na Portugalsko. Za konja se je dobilo sedem zamorcev in kmalu je nekdo, ki je potoval po Portugalskem, izjavil da se mu je zdelo, da je v centralni Afriki, toliko je bilo tam zamorcev, zaposlenih v kmetijstvu namesto domačih kmetov.

Suženjstvo je pa procvitalo tudi v Španiji, kjer se je razvila celo velika zunanja trgovina s sužnji. Prodajali so večinoma vojne ujetnike in na morju ujetje Mavre. Sreča Evrope je bila, da je črno suženjstvo že v 16. stoletju izginilo.

Nova svetila

Cevnih svetil, tako zvanih neonovih žarnic ali žaril, se poslužujejo že dalje časa v reklamne ali dekorativne namene. Barva teh svetil doslej ni bila primerna za notranjo razsvetljavo, neonovih cevi se pa niso posluževali v prostorih tudi zato, ker je za nje uporabljen le tok visoke napetosti. Nedavno so pa v Philipsovih laboratorijih iznašli novo svetlo cevne oblike, približno meter dolgo in s premerom 3,5 cm. To svetlo se da priključiti na električno omrežje z napetostjo 220 voltov. To je živorebrna žarnica nizke napetosti, preurejena na posebni način. Svetlo izžareva nenavadno močno ultravijolične žarke, ki se spreminjajo v svetlobne žarke s pomočjo fluorescenčnih snovi, ki so prevlečene na notranji strani cevi. S primerno izbiro fluorescenčnih snovi za prevleko svetilnega telesa lahko dosežemo svetlobo poljubne barve, tudi dnevno svetlobo. Prednost novega svetila je tudi, da začne takoj izžarjati intenzivno svetlobno žarke, med tem ko se druge živorebrne in natrijeve žarnice povsem razžare šele postopno.

Prvi zemljevid Amerike

V Ameriki so obhajali nedavno zanimivo obletnico: pred 400 leti, l. 1540, je bil izdan prvi zemljevid Amerike. Izdelal ga je Sebastian Munster, profesor s heidelberške univerze. Amerika je bila odkrita šele 50 let pred izdajo zemljevida, vendar zemljevid vsebuje presenetljivo mnogo podrobnosti. Munster se je pri izdelavi zemljevida poslužil raziskovanj Kolumba, Ameriga Vespuccija, Giovannijske Gabota in drugih raziskovalcev. Zemljevid hranijo v Nürnbergu.

Kako je nastal frak

Zgodovina fraka se začne v drugi polovici 18. stoletja v Franciji. Najbrž ne veste, da se je frak razvil iz vojaške obleke. Vojaški jezdeci so si v tistih časih vihali škricke sukenj, da jih obleka ni ovirala pri jezi. Škricke so privahili in jih pripeli. Pozneje so civilisti začeli posnemati vojaške in krojači so vedno bolj strigli škricke. Tako se je sčasom razvil

frak, ki pa ni imel značaja slavnostne obleke, ker je bil preprost, brez posebnih okrasov, kar ni bilo v duhu rokoka. Frak se je uveljavil pri slavnostnih prilikah šele v dobi empira, toda tedaj so ga nosili še barvne frake, navadno modre ali rjave, okrašene z bleščečimi gumbi, včasih zelo velikimi. Manj znano je, da so v dobi francoske revolucije nosile v Franciji frak tudi ženske. Ženski frak je pa imel krajše škricke od moškega.

Bela žirafa

Novo vrsto žirafe je odkril prof. Holmgren iz Stockholma. Naletel je nanjo v Kongu. Ta vrsta žirafe je mnogo večja od »navadne« in se razlikuje od nje tudi po snežno beli dlaki. Naravnoslovec sklepa, da ne gre za primer albinizma, ker ima žival temne oči.

Italijansko-slovaška zunanja trgovina

Italijanski pogodbi med Italijo in Slovaško, ratificirano nedavno v slovaškem parlamentu, bo Italija uvažala s Slovaškega goveje živino, ječmen, alkohol, železo, jeklo in papir, izvažala pa bo na Slovaško južno sadje, tkanine, tekstilne stroje, avtomobile, kemične in farmacevtske izdelke. Vrednost trgovinskega prometa med obema državama bo znašala okrog 460.000.000 slovaških kron.

Povečanje železniškega prometa v Nemčiji

Agencija Agit objavlja podatke o naraščanju prometa na nemških železnicah. Dohodki nemških železnic so znašali lani 7.603.000 mark, predlanskim pa 5.813.000. Dohodki so narasli za 30,8%. Stroški so znašali 7.250.000 mark (5.465.000) predlanskim ter so narasli za 32,7%. Dohodki potniškega prometa so znašali lani 740.3 milijona mark ali 43,8% več kakor predlanskim. Dohodki blagovnega prometa so znašali 949.000 mark in so narasli za 25,2%.

Povečanje pridelka industrijskih rastlin

Po podatkih Agencije Agit pridelek industrijskih rastlin v Italiji znatno narašča. Leta 1936, so pridelovali peso na 120.400 ha, leta 1938, na 138.000 ha in lani na 172.600 ha obdelane površine. Znatno se je povečala tudi obdelana površina, posejana z lanom za produkcijo vlaken od 5900 ha leta 1936, na 7600 predlanskim in na 9600 lani. Razen tega se je še povečala obdelana površina, posejana z lanom za seme, od 6500 ha leta 1936, na 7700 predlanskim in 14.900 lani. Lani je tudi zelo porasel pridelek konoplje in tobaka. Konopljo so pridelovali leta 1937, na 87.000 hektarjih obdelanih površin, lani pa na 91.000 ha.

Razbijanje atomov in zdravljenje rak

V Philipsovih laboratorijih so sestavili aparat za razbijanje atomov. Epohalnega izuma se pa ne bodo posluževali za spreminjanje elementov ter umetno izdelovanje dragih snovi; ne nameravajo posnemati srednjeveških alkimistov ter ne bodo izdelovali zlata. Aparat bo služil predvsem zdravniški vedi. Izžareval bo žarke s takšno silo kakor 5 kg radija. Kaj to pomeni, boste razumeli, če veste, da toliko radija ni na vsem svetu. Upravičeno je upanje, da bo novi aparat mnogo pripomogel napredku zdravniške vede.

Cvetlično olje kot zdravilo

Svetovno znano bolgarsko cvetlično olje so doslej uporabljali le v parfumerijah, zadnje čase so ga pa začeli uvrščati tudi med zdravila. Cvetlično olje zdravi infekcije in obvaruje organizem pred oslabiljivjo. Nekateri bolgarski zdravniki so zdaj razglasili uspehe, ki so jih dosegli pri potkusnem zdravljenju s cvetličnim oljem. Z uspehom so zdravili pljučnico in bronhitis. Docentu sofijske univerze dr. Rusev se je posrečilo celo ozdraviti nekaj primerov pljučne jetike v začetnem razvoju.

Poskusi oživljanja mrtvih

V bostonski kaznilnici so si učenjaki prizadevali zmanj 70 minut z različni sredstvi oživiti na električnem stolu usmrčenega jetnika. Namen poskusa je bil, da bi dognali, kako učinkujejo na človeški organizem razna sredstva, ki so se že dobro obnesla pri oživljanju živali. Tako so z enakimi sredstvi oživili miš, ki je bila ubita z električnim tokom, že po nekaj minutah. Z enako presenetljivim uspehom so se ta sredstva obnesla tudi pri ubitem zajcu, odpovedala so pa pri človeku.

sva sedela, so bili samo trije potniki. Dva stara gospoda s trakovi odlikovanj v gumbnicah svojih suknjic in črno oblečena mlada dama.

Med vožnjo sem zvedel, da potujejo skupaj in da hočejo izstopiti v Rouenu.

Kmalu za Nantesom — ne vem več, ob kateri priliki — je eden izmed gospodov ogovoril Manzana. Manzana je odgovarjal najprej enozložno, potlej je pa popustil uzdo svoji običajni zgovornosti.

Predstavil se je kot odposlaniški ataše in jel je govoriti o Kolumbiji, Venezueli in Urugvayu. Pripovedoval je, da ima tam ogromna posestva, da zaposluje več tisoč delavcev in da namerava v kratkem kupiti še sto hektarov zemljišča v Guyani.

Najini sopotniki so ga z zanimanjem poslušali in eden izmed starih gospodov, ki je bil očitno naglušen, je prisedel bliže k njemu, da bi ga bolje slišal.

Vzpodbujen po vzklilih občudovanja svojih sopotnikov je postajal Manzana čedalje zgovornejši. Izgovarjal je napihnjene fraze in menda je bil navdušen nad tem, da je slišal samega sebe govoriti. Da bi vzbudil občudovanje svojih poslušalcev, posebno mlade dame, ki je kar požirala njegove besede, je potegnil iz žepa več listin z napismi raznih poslaništev in bahal se je s slikami južnoameriških oficijelnih osebnosti. Glej, — je vzklilnil eden izmed gospodov, — če se ne motim, sem spoznal v tem gentlemanu enega svojih znancev.

PROKLETSTVO

DEMANTA

R o m a n .

— Že res, ni pa tako varna. Vsi v Anglijo bežeči zločinci potujejo navadno preko Calaisa in zato je ta pot skrbno zastražena. Če bi bil sam, bi se odpeljal s Severnega kolodvora, ker se mi ni treba ničesar bati, toda z vami...

— Da, vi ste nedolžno jagnje, jaz sem pa velik lopov...

— Jaz bi tega ne bil trdil o vas...

Zato si pa mislite to... kar je malone isto. — Odkrito rečeno, dragi moj: kaj naj si mislim o vas po nastopu v Champs Elyses? Kaj vi niste sami priznali, da čakate, da vas pridejo aretirati? Kaj mislite, da me veseli potovati s takim grešnikom kakor ste vi? Saj me lahko na vsakem koraku kompromitirate.

Manzana na te moje besede ni odgovoril. Zadovoljil se je s tem, da je zamrmral sam pri sebi nekaj kletvic. Spoznal sem, da sem zašel predaleč; zato sem takoj poskusil omiliti neugodni vtis, ki so ga bila napravila moja namigavanja.

— Vaša je krivda, dragi moj, če si govoriva neprijetnosti v obraz. Že več ur ste kakor buldog.

— Ah, tako torej sodite?

— Da, in priznam, da si ne znam pojasniti te nenadne izpremembe v vašem vedenju; saj vam nisem storil nič žalega. Še včeraj ste trdili, da sem vaša Previdnost, zd pa ravnote z menoj, kakor da sem vaš sovražnik.

Manzana me je ošinil z žarečim pogledom.

— Ravnam z vami kakor da ste mi sovražnik, — je odgovoril počasi, — ker tudi ste in ker bi se me radi iznebili.

— No, ta je pa dobra!

— Vem, kaj govorim... toda pazite! Ne dotikajte se me, kajti že vnaprej vas opozarjam, da bi vam ne prizanesel. Ukradli ste mi samokres, toda k sreči imam dve krepki pesti. O tem se kaj lahko prepričate.

— Odvisno je samo od vas, da ne pride do te mučne možnosti. Da, vzel sem vam samokres, priznam to, toda če hočete malo pomisliti, dragi moj, boste morali priznati, da bi ne bilo pravično, če bi imel samo eden vse karte v rokah. Vi imate demant in vi ste imeli tudi samokres. To je bilo preveč. Upam, da boste tudi sami priznali, da je tako. Hotel sem kratkotalno izravnati ugodnosti. Če boste izpolnjevali svoje obveznosti, se vam ne bo treba ničesar bati, če bi pa poskusili pobegniti, bi si močno poslabšali položaj. V tem primeru bi vas kratkotalno ustrelil.

— Kdo mi pa jamči za to, da nimate tega namena tudi če bi izpolnil svoje obveznosti?

— Ah, dragi moj, mislim, da mi podtikate svoje lastne naklepe. Gotovo me ne smatrate za tako ne-

umnega, da bi tvegaj kaj podobnega, ne da bi bil k temu prisiljen. Nesreča je hotela, da sem vam prišel v roke. Toda na to ne mislim več. Moj cilj je odkriti se čim prej demanta in posloviti se od vas. Nisem sladokusec. Milijonček bi mi zadostoval in nikar ne mislite, da me mika še vaš delež. Nasprotno imam pa vse razloge verjeti, da bi si radi vi prisvojili ves izkupicek za prodani demant. Toda to se ne bo nikoli zgodilo... Temu se hočem upreti z vsemi sredstvi, pa čeprav bi moral žrtvovati svojo svobodo.

Te moje besede so menda zbegale Manzana in brž me je zagotovil, da nima nobenih slabih namenov. Toda pri takem falotu je bilo treba računati z vsemi možnostmi.

Zdaj je bil torej mir med nama... Oborožen mir seveda, in jaz sem moral računati s tem, da bo trajal ta mir dovolj dolgo, da bi mogel obrniti to žalostno pustolovščino v svojo korist.

Šla sva zagotoviti si dva sedeža v koticu vlaka, ki je odhajal ob petih proti Havru. Bilo je četrta na pet, imela sva torej še tri četrta ure časa. Izrabila sva ga za to, da sva šla malo prigriznit v bližino kolodvora Saint Lazare, ker nisva bila dovolj bogata, da bi si lahko privoščila luksuz jedilnega voza.

X.

Črno oblečena dama in dva stara gospoda